

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
TÜRKİYE İŞ KURUMU

TRABZON İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TRABZON ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2016

YAZARLAR

Ali SARIALİOĞLU (İş ve Meslek Danışmanı)

Ünal YILMAZ (İş ve Meslek Danışmanı)

Fatmagül SERTEL (Memur)

SUNUŞ

İşsizlik oranı bir ülkenin ekonomik gücünün ve büyümesinin en önemli göstergelerinden biridir. Gelişen ve büyüyen ülkeler arasında olmamıza rağmen işsizlik ve istihdam sorunları kuşkusuz ülkemizde de etkilerini göstermektedir. Bütün bu sorunların çıkış noktası da mesleksizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunlarıdır. Bu iktisadi sorun aynı zamanda toplumsal sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam arttırıcı ve meslek edindirmeye yönelik yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmakta, projeler yürütülmektedir. Özellikle son yıllarda işbaşı eğitim programlarıyla hem mesleksizliği azaltma hem de istihdamı artırma noktasında ciddi aşamalar kaydedilmiştir. Bu programlarda iş arayanlara mesleki ve teknik eğitimleri işyerlerinde bizzat iş başında aktarılmıştır. Bütün bu süreçleri daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır.

Aktif işgücü piyasası politikalarının etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla İŞKUR İl Müdürlüğümüz yerel düzeyde işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam politika ve hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Böylelikle işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize mesleki anlamda donanımlar kazandırmakta ve yerel anlamda istihdamın ve kalkınmanın artması hedeflenmektedir.

Her an değişen ve geliştirilen istihdam politikalarının işverenlere etkin olarak aktarılması amacıyla her yıl İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenler ziyaret edilmektedir. En son 2016 yılı içerisinde İşKUR hizmetlerini daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaa uygun yönlendirmek amacıyla 2016 yılı için kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan Trabzon İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun tüm taraflarla paylaşılarak, aranan mesleklerde eğitim/programların düzenlenmesi ve işsizliğin azaltılması hedeflenmiştir. İşgücü piyasası aktörlerinden işgücü arzı ve talebinin eşleştirilmesine yönelik oluşturulan bu çalışma gelecek yıllarda yapılması planlanan birçok istihdam hamlesine ışık tutacaktır.

İlimiz İşgücü Piyasası Araştırma Raporunda emeği geçen tüm Trabzon alışma ve İş Kurumu il Müdürlüğümüz personeli ve bu çalışmaya katılarak değerli bilgilerini paylaşan işveren/işveren vekillerine teşekkür eder, bu çalışmanın ilimizin işsizlik sorunlarının çözümüne ve istihdam artışlarına katkı getirmesini temenni ederim.

Yücel YAVUZ
Trabzon Valisi

ÖNSÖZ

İşgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda; iş ve işçi bulmaya aracılık hizmetini etkin bir şekilde sunmak, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik aktif programlar yoluyla istihdamı kolaylaştırmak, korumak, geliştirmek, çeşitlendirmek ve işini kaybedenlere geçici bir süre gelir desteği sağlama misyonu ile çalışan Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. Ayrıca yapılan analizlerde sadece anlık ihtiyaç duyulacak mesleklerin değil büyüme hedefinde olan firmaların gelecekte olası ihtiyaç duyacağı mesleklerinde analizi yapılmıştır.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile Türkiye genelinde belirlenen 20 ve daha fazla kişi istihdam eden 72 bin 951 işyerine 8 Nisan-6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye İş Kurumu personeli tarafından işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Türkiye genelinde ulaşılan işyeri sayısı 58 bin 426'dır. İlimizde ise bu kapsamda 1.058 işyeri tespit edilmiş ve 979 işyerine ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde yerel işgücü piyasasında işverenlerimizin yaşadığı diğer

tüm sorunları da direkt birinci ağızdan dinlemiş ve İl müdürlüğümüzün gelecek yıllardaki oluşturacağı eylem planı için önemli veriler elde edilmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında hazırlanan bu Rapor 2016 yılı “İşgücü Piyasası Araştırması” hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır. Bu raporları ülkemizin istihdam haritası olarak da değerlendirebiliriz.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim. Ülkemiz coğrafyasının her noktasındaki işverene fiziki anlamda ulaşarak bu çalışmanın verilerini derleyen ve bu çalışmanın raporlaşma aşamasına kadar emeği geçen tüm kurum personelimize de teşekkürü bir borç bilirim. Gelişen ve büyüyen ülkemizdeki her bir ilin kalkınma politikasının belirlenmesinde hayati öneme sahip bu çalışmaların hem yerelde hem de ülke düzeyinde olumlu yatırım ve çalışmalara ışık tutmasını temenni ederim.

Adnan ZENGİN
Trabzon Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	iii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
YÖNETİCİ ÖZETİ	vii
GİRİŞ	2
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ	3
İŞKUR GÖSTERGELERİ	4
Kayıtlı İşsiz.....	5
Açık İşler	6
İşe Yerleştirmeler.....	8
Mesleki Eğitim Faaliyetleri.....	9
İşsizlik Ödeneği	11
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	13
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM.....	15
İşyeri Verileri.....	15
Mevcut İstihdam.....	25
AÇIK İŞLER.....	28
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER.....	48
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ	58
SONUÇ	65
KAYNAKÇA	67
EKLER	68
EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU	68
EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI.....	76
EK 3: TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ	77

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013).....	3
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015).....	6
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015)	7
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)	9
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015).....	10
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)	11
Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015).....	11
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı.....	15
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları	23
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı	25
Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	27
Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı.....	27
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler	28
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı	29
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı.....	1
Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi.....	34
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı	37
Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi	38
Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması.....	39
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı	40
Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları.....	41
Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı.....	42
Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi.....	44
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları	45
Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması.....	46
Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler	47
Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması.....	48
Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	51
Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı	52
Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri.....	56
Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri	57
Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri	59
Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi.....	60
Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi.....	61
Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler	62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)	4
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)	5
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)	7
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)	8
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı	16
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı	17
Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu	18
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu	19
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu.....	20
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı	21
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları.....	22
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları	22
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu.....	24
Şekil 15: Açık İş Olan İşyeri Oranı.....	29
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları	31
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları.....	32
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi.....	32
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	33
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	34
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı.....	36
Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı.....	37
Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı	39
Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı	49
Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı	50
Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	52
Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı.....	54
Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri	55
Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO	63
Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri	64

KISALTMALAR

EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
İO	İşsizlik Oranı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek amacıyla hem arz hem de talep verilerini içeren bu raporda arz tarafının verilerini yayınlayan TÜİK' in rakamları ile İŞKUR'un idari kayıtlarında tuttuğu verilerinden hareket ederek işgücü piyasasının arz boyutu incelenmiştir. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İl düzeyinde yayımlanan en son veri olan 2013 yılı verilerine göre Trabzon ilinde İşgücüne Katılım Oranı yüzde 50,3; İstihdam Oranı yüzde 46,6 ve İşsizlik Oranı yüzde 7,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlarla birlikte Trabzon ili; işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. Ancak işsizlik oranı bakımından Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumdadır. 2013 yılında Türkiye'de işsizlik oranı yüzde 9 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücünün arz boyutuna ilişkin diğer veriler İŞKUR idari kayıtlarından üretilmektedir. Bu veriler Kurumun sunmuş olduğu hizmetler ile yürütmüş olduğu faaliyetlere ilişkindir. Trabzon ilinde 2015 yılında İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı 26 bin 684'dir. Bu sayının yüzde 51'i kadınlardan, yüzde 49'u de erkeklerden oluşmaktadır. En fazla kayıtlı işsiz Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bulunmaktadır. 2015 yılında Trabzon ilinde 16 bin 971 kişilik bir açık iş alınmış olup, en fazla açık iş Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bulunmaktadır. İşe yerleştirme rakamı ise 2015 yılında 8 bin 907 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin yüzde 31'ini kadınlar, yüzde 69'unu ise erkekler oluşturmaktadır. En fazla işe yerleştirme yapılan meslek ise Temizlik Görevlisi olmuştur. Trabzon İl Müdürlüğüne düzenlenen eğitim programları kapsamında ilk sırada İşbaşı Eğitim Programları gelmektedir. Toplam açılan programların yüzde 93'ü bu programlardan oluşmaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin kayıtlı olduğu ilk üç meslek ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Satış Danışmanı meslekleri olmuştur.

İşgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin verileri ise Trabzon İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 1058 işyeri ziyaret edilmiş olup veri derlenen işyeri sayısı 906'dır. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Trabzon ilinde 20 + istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 32 bin 426 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 24 bin 672 çalışan erkeklerden, 7 bin 754 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 15'i, kadınların ise yüzde 16'sı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe olup bu sektördeki işyerlerinde ortalama 723'tür. Trabzon ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve Eğitimidir.

Trabzon ilinde açık iş oranı yüzde 1,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Trabzon ili açık iş oranı bakımından 0,2 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının üstündedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 4,4 ile İmalat sektörüdür. Trabzon ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri meslek

grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 50'dir. Trabzon ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle), şoför-Yük Taşıma, Kat Görevlisi, Makineci (Dikiş), Servis Komisi, Mobilya Döşeme Dikim İşçisi ve Overlok Makinesi Operatörüdür. İl genelinde açık işlerin yüzde 53,4'ü için Lise ve Altı eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Trabzon ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görölmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 69,2'i eleman temininde güçlük çekmektedir. Trabzon ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görölmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 31,1'i söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Trabzon ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Garson (Servis Elemanı) mesleğinin yer aldığı görölmektedir. Bu mesleği sırasıyla Beden İşçisi (Genel) ve Aşçı meslekleri takip etmektedir. Trabzon ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7 istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Trabzon ilinde işverenlerin yüzde 25,5'i istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 olup Trabzon ilinde ise yüzde 6,8 öngörmüştür.

GİRİŞ

Trabzon İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Trabzon İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadā beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İşKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye’de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İşKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye’de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İşKUR’u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürölmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2016 yılı için Trabzon ilinde 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan işgücü göstergelerinin yanında İşKUR verileri ile birlikte il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir.

İkinci bölümde, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Trabzon ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arzı ve talebinin karşılaştıkça işgücünün fiyatı olan ücret düzeyinin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasalara işgücü piyasası denmektedir. İşgücünü arz edenler ile işgücünü talep edenlerin buluştuğu ortam olan işgücü piyasaların etkin işleyişi için arz ve talep yönünün nitelik ve nicelik anlamında analizlerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak işgücü piyasası çok fazla değişkeni bulunan bir ortam olduğundan analizleri de zorlaşmaktadır. Gerek demografik yapı gerekse sosyal ve ekonomik şartlar işgücü piyasasını etkilemektedir.

İşgücü piyasasında aktif bir şekilde bulunan işgücü kavramı, istihdam edilenler ve işsizlerden; işgücü talebi ise işgücünü istihdam etmek isteyen işverenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde işgücünün arz tarafına ilişkin verilere yer verilecek olup işgücünün arz tarafını etkileyen tüm değişkenlerin bilgisine il bazında ulaşılamamaktadır. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS sınıflandırmasında Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane TR90 olarak bölgesindedir. İşgücü arzına ilişkin verileri üreten TÜİK, bölgesel veri setleri yanında il bazında temel işgücü göstergelerini yayınlamaktadır. Bu bölümde Trabzon ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

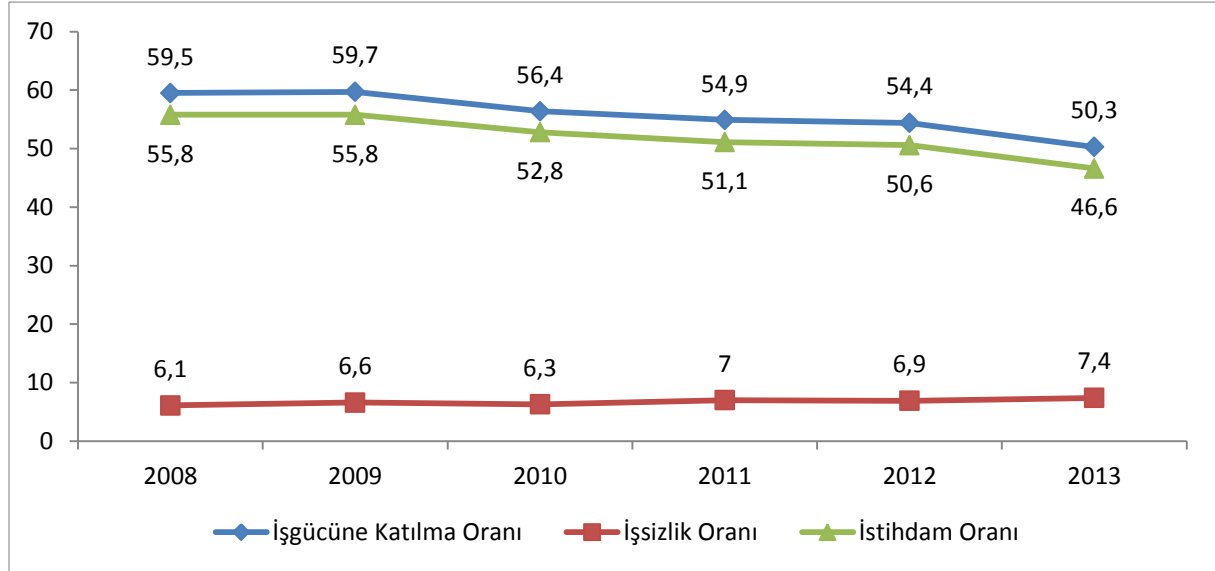
Yıllar/Göstergeler	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	59,5	55,8	6,1
2009	59,7	55,8	6,6
2010	56,4	52,8	6,3
2011	54,9	51,1	7,0
2012	54,4	50,6	6,9
2013	50,3	46,6	7,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 1’de Trabzon ili için TÜİK’in yayımlamış olduğu temel işgücü göstergelerinden işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmiştir. İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenler ve işsizlerden oluşan işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bir ülkede işgücüne katılma oranının yükselmesi, çalışma çağındaki nüfus içerisindeki daha çok kişinin işgücü piyasasında bulunması ve atıl durumda olan işgücünün istihdam olma şansının artması anlamına gelmektedir. İstihdam oranı ise istihdam edilenlerin çalışma çağındaki nüfusa; işsizlik oranı

da işsizlerin işgücüne oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır. Yalnız işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları tek başına bir anlam ifade etmemekte, tüm bu oranlar eğitim durumu, cinsiyet, medeni hal, sahip olunan beceriler, sektörün durumu gibi faktörlerle beraber analize dâhil edilmelidir.

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Kaynak: TÜİK

İl düzeyinde temel işgücü göstergelerinde 2008 yılı ile 2013 yıllarına ait verileri bulunmaktadır. Trabzon ili için Şekil 1'deki eğilimler incelenecek olursa; 2008 küresel krizinden sonra işsizlik oranlarındaki artış ve istihdam oranlarında azalış görülmektedir. İşgücüne katılma oranında ise 2009 yılında 2008 yılına göre 0,2 puanlık bir artış gerçekleşmiştir. Özellikle kriz dönemlerinde işgücüne katılma oranlarındaki azalışın sebebi iş bulma umudunu yitiren işgücünün iş aramaktan vazgeçerek işgücü piyasası dışında kalmasıdır. Genel olarak Trabzon ilinde istihdam oranında yıllar itibari ile bir düşüş eğilimi görülse de, bu düşüş yine de Türkiye geneli ortalamasının üzerinde seyretmektedir. 2013 yılında Türkiye'de istihdam oranı yüzde 43,9 olarak gerçekleşmiş olup, Trabzon ili 2,7 puanlık bir farkla bu oranın üstünde bulunmaktadır.

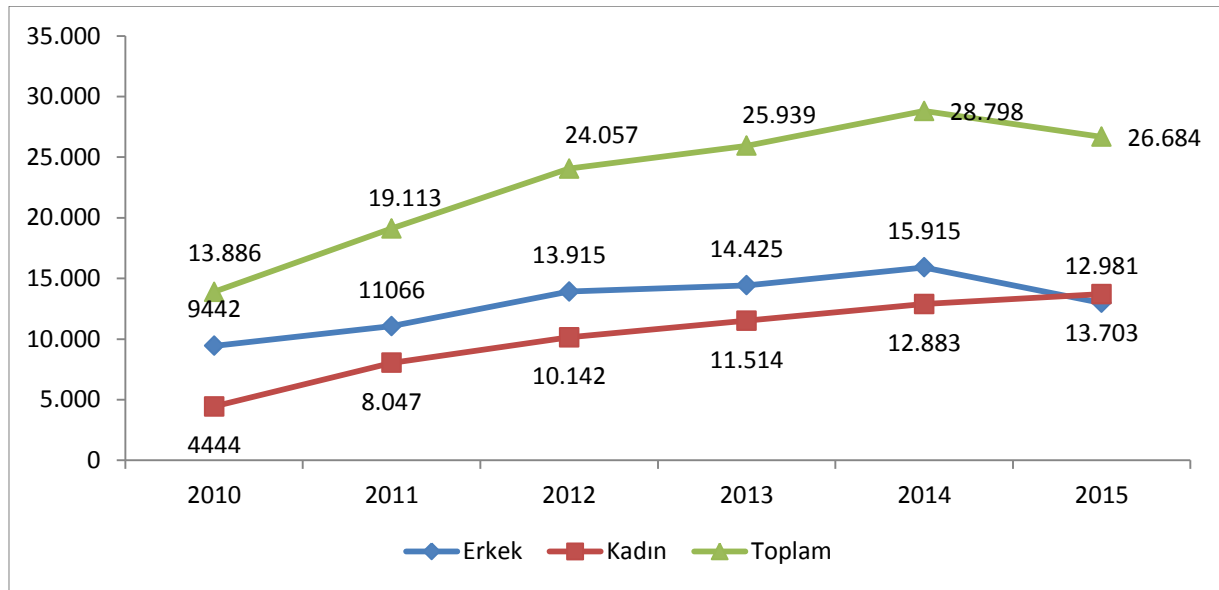
İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemlerde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtlı kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Trabzon ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Trabzon ilinde İŞKUR'a kayıtlı işsiz 13 bin 886 kişinin 9 bin 442'si erkeklerden, geri kalan 4 bin 444 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2015 yılında ise toplam 26 bin 684 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 4 bin 444 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2015 yılında 13 bin 703'e yükselmiştir. Bu noktada yukarıda da bahsedilen SGK sorgulamalarından sonra kayıtlı işsiz sayısında kadınların erkeklere nazaran daha fazla yer alması ilk başta olumsuz gibi görünse de aslında daha fazla kadının yıllar içinde işgücü piyasasına katılması ve emeğini sunmak istemesi Trabzon işgücü piyasası açısından önemli bir husustur.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)

Meslekler	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi (Genel)	2.701
Temizlik Görevlisi	1.640
Büro Memuru (Genel)	1.566
Beden İşçisi (Temizlik)	1.472
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	1.138
Satış Danışmanı	1.119
Sekreter	1.010
Ön Muhasebeci	682
Şoför-Yük Taşıma	601
Aşçı Yardımcısı	466
Diğer Meslekler	14.289
Toplam	26.684

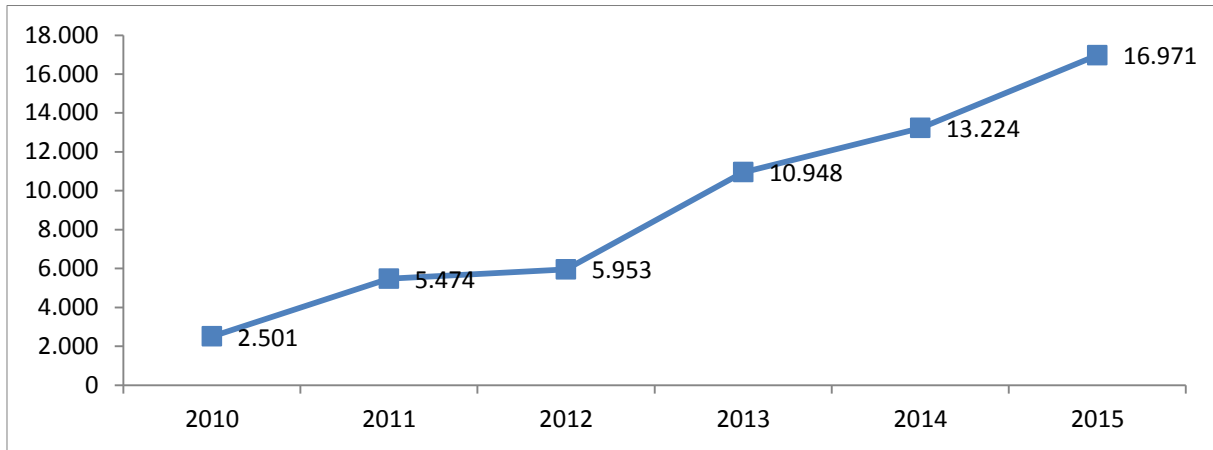
Kaynak: İŞKUR

Tablo 2’de Trabzon ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu ilk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Trabzon ilinde Kuruma kayıtlı 2 bin 701 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleği genel olarak Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi(Temizlik) ve Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) gibi nitelik gerektirmeyen meslekler takip etmiştir. Bu meslekleri de daha sonra Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı, Sekreter, Ön muhasebe, Şoför-Yük Taşıma, Aşçı Yardımcısı ve diğer meslekleri izlemiştir. Trabzon ilinde işsiz olarak kayıt olan kişiler içerisinde ilk sırayı Beden İşçisi(Genel) mesleği alması, özellikle Trabzon ilinde imalat sanayinin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 2 bin 501 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 16 bin 971 kişiye yükselmiştir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer almaktadır.

Tablo 3: Mesleklerle Göre Açık İş Sayıları (2015)

Meslekler	Açık İş
Beden İşçisi (Genel)	3.046
Temizlik Görevlisi	1.807
Beden İşçisi (Temizlik)	1.070
Güvenlik Görevlisi	1.042
Büro Memuru (Genel)	774
Garson (Servis Elemanı)	673
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	620
Satış Danışmanı	513
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	433
Ön Muhasebeci	305
Diğer Meslekler	6.680
Toplam	16.971

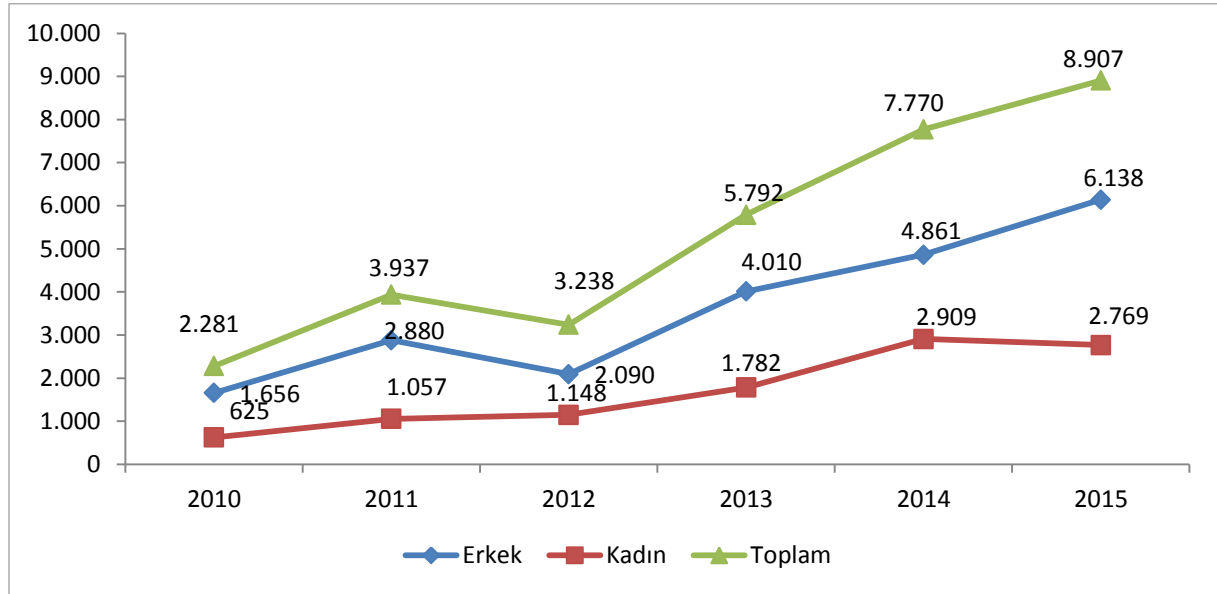
Kaynak: İŞKUR

Trabzon ilinde 2015 yılında 16 bin 971 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sıralama da yer alan ilk dört meslek toplam açık iş sayısının yaklaşık olarak %40'ını oluşturmaktadır. Bunun yanında nitelik gerektirmeyen Beden İşçisi ve Temizlik Görevlisi gibi mesleklerin açık iş ilanlarında daha ön planda olduğu görülmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İşe yerleştirme sayılarının artışı için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu bilinmektedir. Trabzon ilinde de açık iş sayılarının artışı ile beraber işe yerleştirme rakamlarında da artış eğilimi göze çarpmaktadır.

şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)

Kaynak: İşKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 2 bin 281 olan Trabzon ilinde işe yerleştirilenlerin 1 bin 656'sı erkeklerden, geri kalan 625 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2012 yılında düşüş eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2015 yılına değin artış göstermiştir. 2015 yılında Trabzon ilinde 8 bin 907 kişi İşKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yaklaşık yüzde 69'unu erkekler, yüzde 31'ini ise kadınlar oluşturmaktadır.

şekil 4'te görüleceği üzere 2012 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İşKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İşKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktı.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)

Meslekler	İşe Yerleştirme
Temizlik Görevlisi	1.633
Beden İşçisi (Genel)	1.440
Beden İşçisi (Temizlik)	1.051
Güvenlik Görevlisi	1.040
Büro Memuru (Genel)	713
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	562
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	262
Satış Danışmanı	162
Garson (Servis Elemanı)	159
Beden İşçisi (İnşaat)	111
Diğer Meslekler	1.774
Toplam	8.907

Kaynak: İŞKUR

Trabzon ilinde hem kayıtlı işsiz hem de alınan açık işlerde meslek bilgisine bakıldığında ilk sırada Temizlik görevlisi mesleği öne çıkmıştır. Trabzon ili için Temizlik görevlisi mesleğinde; en fazla kayıtlı işsiz olması ve en fazla açık işin işverenler tarafından verilmesi doğal olarak kendisini işe yerleştirmede göstermiş olup 8 bin 907 işe yerleştirmenin 1 bin 633'ü bu meslekte gerçekleşmiştir. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi(Temizlik), Güvenlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel), Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Satış Danışmanı, Garson(Servis Elemanı) ve Beden İşçisi(İnşaat) meslekleri takip etmektedir.

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5'te İŞKUR'un aktif işgücü piyasası programları kapsamında Trabzon ilinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015	73	1.278	1.232	1.708	13	312	1.318	3.298	72	7.598
2014	56	941	238	377	9	242	303	1.560	58	3.614
2013	60	1.048	394	653	16	407	470	2.108	64	3.142
2012	103	1.813	124	288	4	294	231	2.395	62	1.824
2011	99	2.024	92	289	6	451	197	2.764	20	557
2010	83	1.782	10	11	5	150	98	1.943	4	166

Kaynak: İŞKUR

2015 yılında aktif işgücü piyasası programı kapsamında toplam bin 318 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 3 bin 298 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 98 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının bin 318'lere çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 1 bin 943 iken 2015 yılında 3 bin 298 kişi olması İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

Bu süreçte özellikle işbaşı eğitim programlarında önemli bir artış yaşanmıştır. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılında 10 programın açıldığı ve bu programlardan 11 katılımcının faydalandığı görülmekteyken, 2015 yılında 1232 program açılmış ve 1708 kişi işbaşı eğitim programlarından katılımcı olarak yararlanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarından ise 2015 yılında 73 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan bin 278 kişi faydalanmıştır.

Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan girişimcilik eğitim programı kapsamında 2010 yılında 5 program düzenlenmişken bu sayı 2015 yılında 13'e yükselmiş ve katılımcı sayıları da 150'den 312'e yükselmiştir. Girişimcilik eğitim programları vasıtasıyla İŞKUR, kendi işini kurmak isteyenlerin de yanında olarak girişimcilik konusunda destek sağlamaktadır.

Toplum yararına programlar dâhilinde ise 2015 yılında 72 program düzenlenmiş olup bu programlardan 7 bin 598 kişi faydalanmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Trabzon ilinde 2015 yılında toplam 9 bin 763 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 5 bin 134'ü işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı
2015	9.763	5.134
2014	8.397	4.231
2013	7.020	3.625
2012	5.847	3.078
2011	3.781	2.414
2010	3.336	2.309

Kaynak: İŞKUR

Tablo 7'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Temizlik Görevlisi mesleğindekiiler bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
Temizlik Görevlisi	462
Beden İşçisi (Genel)	429
Satış Danışmanı	216
Büro Memuru (Genel)	172
Şoför-Yük Taşıma	160
Ön Muhasebeci	154
Beden İşçisi (Temizlik)	148
Sekreter	104
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	94
Aşçı	88
Diğer Meslekler	3.107
Toplam	5.134

Kaynak: İŞKUR

Trabzon ili işgücü piyasası içinde Temizlik Görevlisi mesleği ön planda olduğu önceki tablolarda görülmekteydi. Zira alınan açık işlerde ve işe yerleştirmelerde bu meslek ilk sırada yer

almıştı. İşsizlik ödeneğini hak edenler içinde de bu mesleğin ön planda olduğu görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 429 kişi işsizlik deneği almaya hak kazanmışken Satış Danışmanı mesleğinde bu sayı 216 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Büro Memuru (Genel), şoför-Yük Taşıma, n Muhasebeci, Beden İşçisi (Temizlik), Sekreter, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) ve Aşçı meslekleri takip etmiştir. Tablo 7'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik deneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

Kurumumuzun portalında veya açık iş ilan sayfalarında özgeçmişlerin daha ayrıntılı yer alması İşKUR seçeneğinin daha yukarılara çekilmesini sağlayabilir. Örneğin işverenlerin, İşKUR kanalı ile vermiş oldukları ilana internet üzerinden başvuran kişilerin daha ayrıntılı cv lerini görebilmeleri iki bakımdan da olumlu sonuç doğurabilir. Böylece internet-sosyal medya kullanımı oranı yükseltilirken Kurumumuzun tercih edilebilirliği de arttırılmış olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın yarattığı etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindeyir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İşKUR dışında da diğery kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye genelinde 88 bin 966 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğı Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen “İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük ekme Nedeni)
- 30 Nisan 2017 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünölen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Trabzon ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Trabzon ilinde 906 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 32 bin 425 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Trabzon ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8’de Trabzon ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyeri Sayıları

Sektörler	İşyeri Sayısı
İnşaat	287
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	229
İmalat	136
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	86
Ulaştırma ve Depolama	79
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	47
Eğitim	29
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	24
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	13
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	11
Bilgi ve İletişim	10
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	8
Diğer Hizmet Faaliyetleri	8
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	2
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Genel Toplam	979

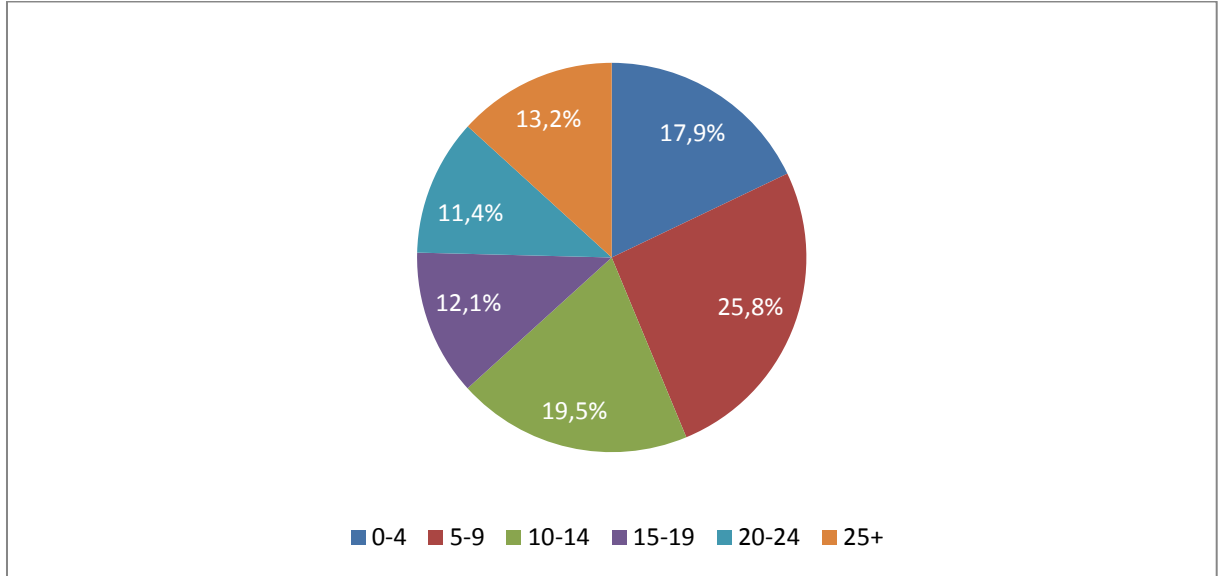
Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Trabzon ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 29,3’ü İnşaat sektöründe yer almaktadır. Arz verileri incelenirken kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme verilerinde İnşaat sektörünün Trabzon ili için önemi ortaya çıkmıştı. Diğer bir ifadeyle İnşaat sektörü Trabzon ili için önde gelen bir sektör

durumundadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İnşaat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 17’dir. Bu durumda Trabzon ilinde İnşaat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının 12,3 puan üstünde bulunmaktadır. İnşaat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 19,5’i bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 19 olan Türkiye ortalamasına yakın bir oran olarak gerçekleşmiştir. Trabzon ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İnşaat veya Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Daha sonra ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü 3’er işyeri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Trabzon ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dâhil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

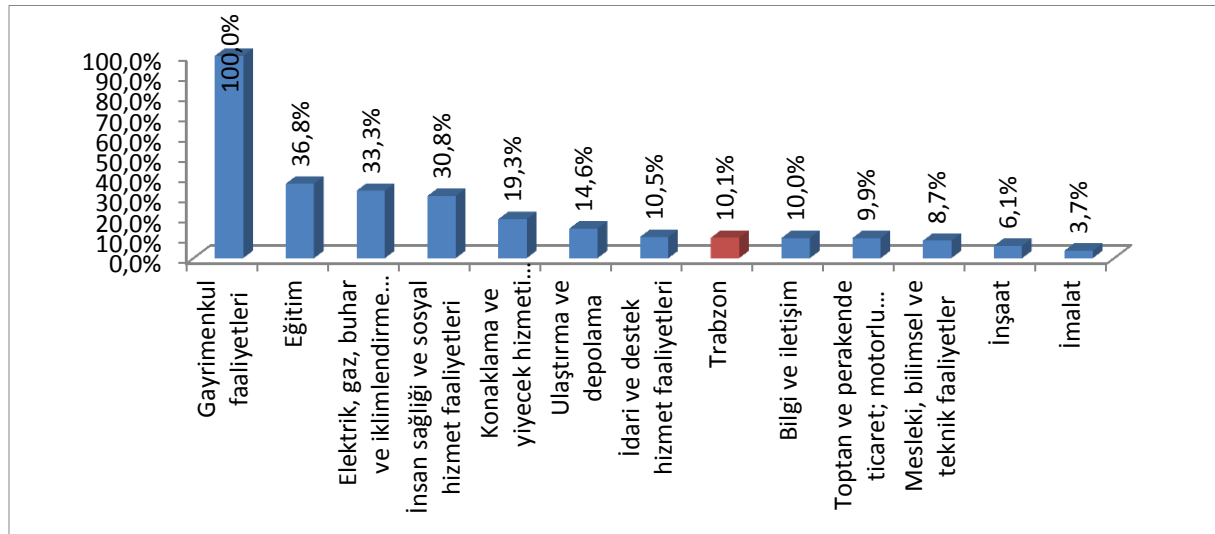
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşa Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2016

Grafik 5’te görüldüğü üzere Trabzon ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 25,8’ü 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 19,5’dir. İşyerlerinin yaklaşık yarısı 0-9 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 4 işyerinden biri ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

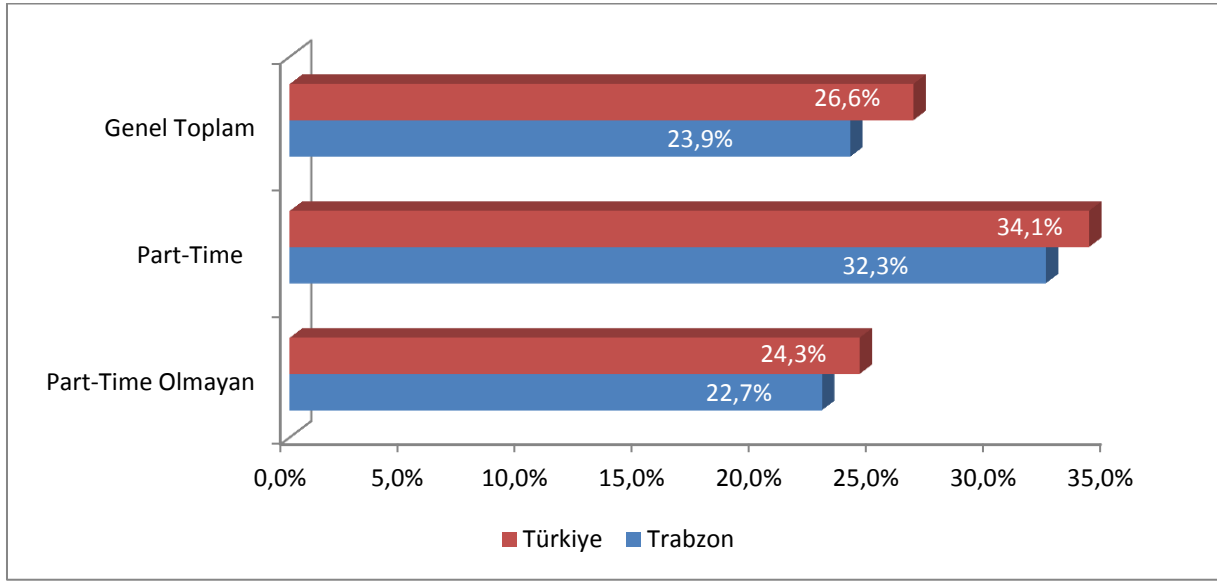

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin tamamında part-time çalışan bulunmaktadır. Trabzon ilinde ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 36,8'inde part-time çalışanı bulunmaktadır. Üçüncü ve dördüncü sırada ise yüzde 33,3 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörü ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı gibi sektörlerde işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Grafik 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

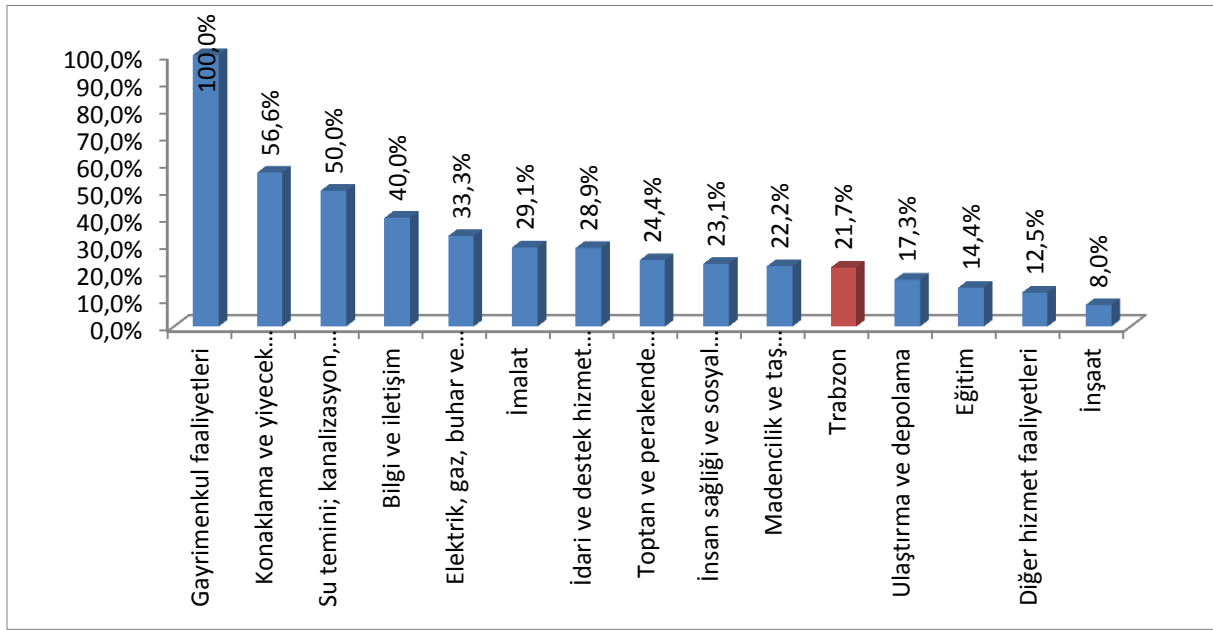
Şekil 7: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Kadın İstihdamı

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,6'sını kadınlar oluşturmaktayken Trabzon ilinde bu oran yüzde 23,9 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Trabzon ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 32,3 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 22,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 34,1 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,3'te kalmıştır. Trabzon ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye geneli ile orantılı bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

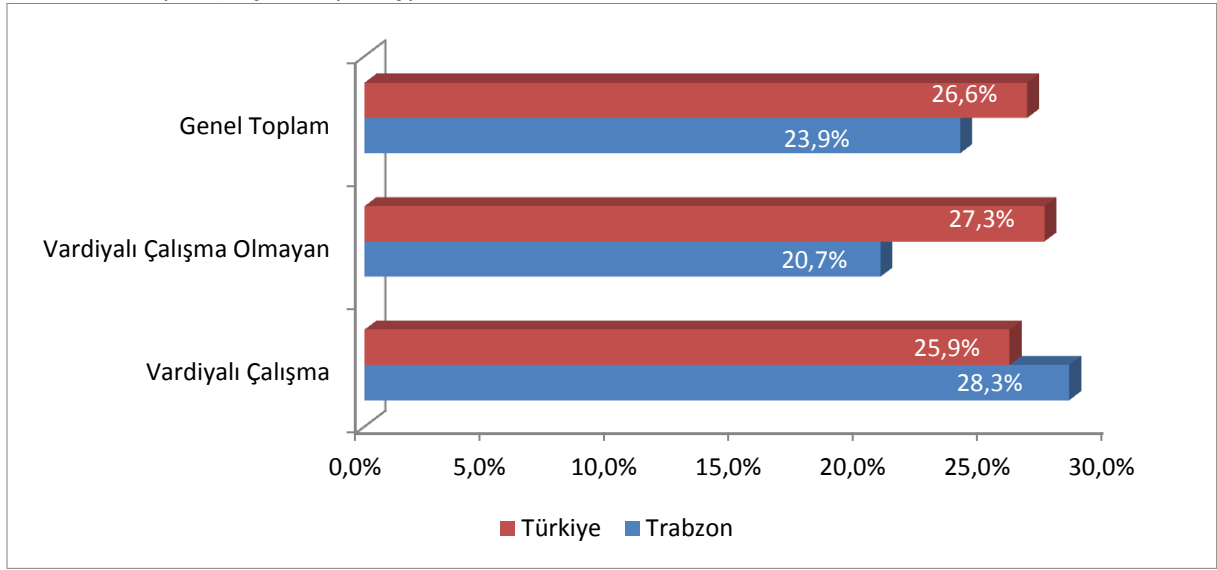

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde işyerlerinin yüzde 21,7'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20 + istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 51,5'tir. Trabzon ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20 + istihdamlı tüm işyerlerinde vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe işyeri sayısının diğer sektörlerle göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. İnşaat sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. İnşaat sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Trabzon ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Gayrimenkul faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım, İmalat ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri Sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Kadın İstihdamı

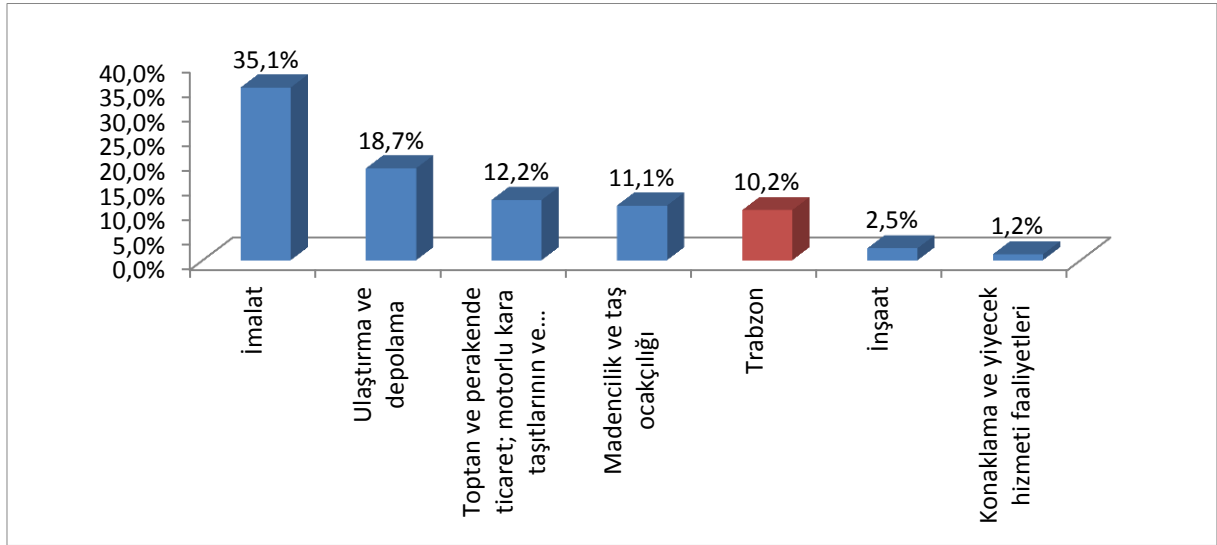
Kaynak: İPA 2016

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilim göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 28,3'ü kadın, yüzde 71,7'si ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 20,7'ye düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Trabzon ilinde 20 + istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 23,9'unun kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 4 çalışandan 1'i kadın 3'ü erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasına da yakın bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,4 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Trabzon ilinde çok daha fazla belirgindir.

Şekil 10: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

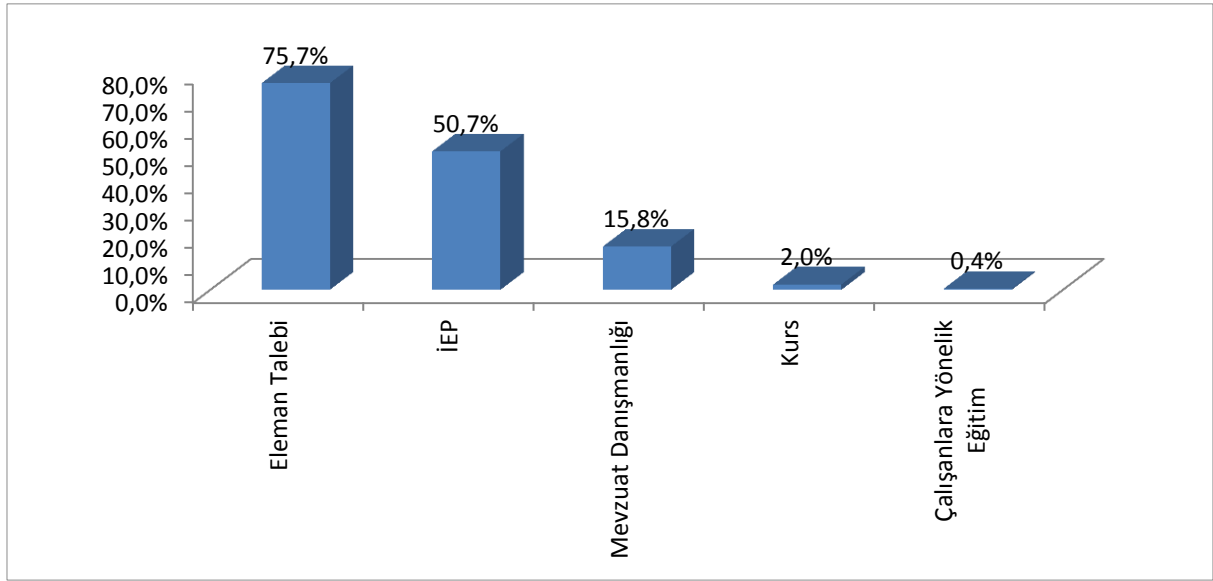

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde 17 sektörden 7 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 35,1'i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 18,7 ile Ulaştırma ve Depolama sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Trabzon ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,2'si ihracat yapmakta ve Trabzon ilinde olduğu gibi ilk sektör olarak yüzde 55 ile İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır.

İhracat yapan sektörler incelenirken, daha önce İmalat sektörünün Trabzon ili için söylenen, öncü sektör olma hususu akıllara gelmektedir. Trabzon ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktaydı. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlerle nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

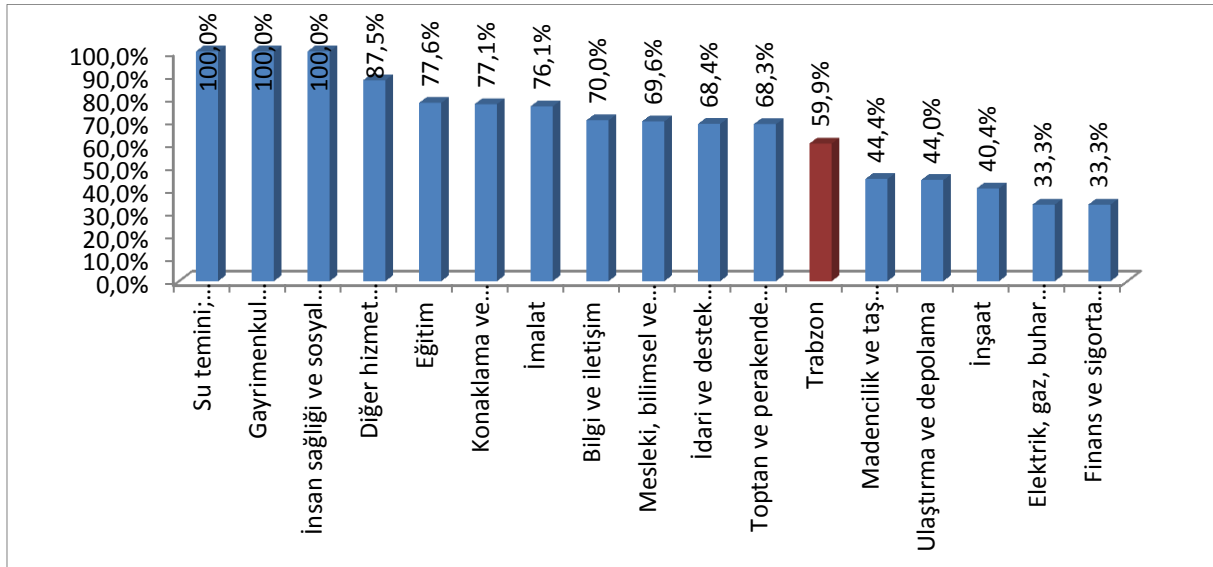

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde bulunan 20 + istihdamlı işyerlerinin yüzde 68,3'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 50,9 olarak gerçekleşerek, bu oran Trabzon ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan eleman talebi noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 75,7'si İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuşlarken yüzde 50,7'si işbaşı eğitim programı alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Özellikle son dönemlerde işverenlerin işbaşı eğitim programlarına olan ilgisi Trabzon ilinde bu oranında kendisini göstermiştir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Kaynak: İPA 2016

Şekil 12’de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Trabzon ilinde Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunan 20 + istihdamlı işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır. Yine bu sektörlerde faaliyet gösteren 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin göreceli olarak daha az olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. En az oranda faydalanan sektörler ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerindeki işyerleri olmuştur.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	75,0%	25,0%	0,0%	0,0%
İmalat	0,0%	86,3%	47,1%	2,9%	19,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%
İnşaat	0,0%	74,7%	42,2%	2,9%	14,0%
Toptan ve Perakende Ticaret	0,7%	74,1%	55,7%	1,3%	13,9%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	63,6%	48,6%	0,0%	6,1%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	90,6%	46,8%	0,0%	17,2%
Bilgi ve İletişim	0,0%	57,1%	71,4%	14,3%	28,6%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	43,8%	75,0%	0,0%	18,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3,8%	73,1%	46,2%	0,0%	11,5%
Eğitim	0,0%	66,7%	66,7%	0,0%	14,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	61,5%	76,9%	0,0%	38,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	42,9%	57,1%	28,6%	42,9%
Genel Toplam	0,4%	75,7%	50,7%	2,0%	15,8%

Kaynak: İPA 2016

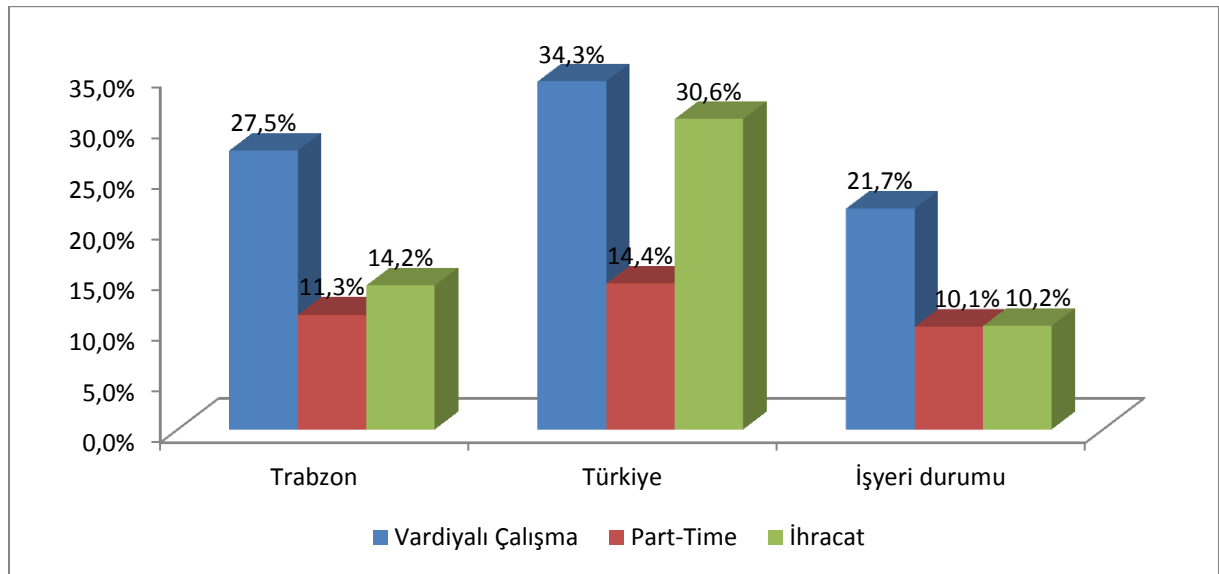
Trabzon ilinde Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Gayrimenkul faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR’un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 9’da yer almaktadır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin hepsi hem işbaşı eğitim programı hizmetinden hem de eleman talebi alanındaki hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründeki işyerleri ise hem eleman talebi hem de mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlanmışlardır.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde göze çarpan diğer bir husus sadece Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki işyerleri İŞKUR'un bütün hizmetlerinden faydalanmışlardır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki hizmetlerden faydalanan işyerlerinin yüzde 74,1'i eleman talebi için, yüzde 55,7'si işbaşı eğitim programından, yüzde 13,9'u mevzuat danışmanlığından, yüzde 1,3'ü kurs hizmetlerinden ve yüzde 0,7'si çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden faydalanmıştır.

Şekil 13'te ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumları Trabzon ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 34,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Trabzon ilinde ise bu oran yüzde 27,5 olarak gerçekleşmiştir.

Bu farklar part-time çalışma yapılan işyerleri için belirgin olmamakla birlikte ihracat yapma durumu için aynı husus söz konusu değildir.

Trabzon ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri il geneline göre daha yüksek oranda vardiyalı çalışma ve ihracat yapmaktadır. Ancak part-time çalışanı olan işyeri oranı İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinde daha düşüktür.

Mevcut İstihdam

Trabzon ilinde araştırma kapsamına dâhil olan 20 + istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Trabzon ilinde 20 + istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 32 bin 426 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 24 bin 672 çalışan erkeklerden, 7 bin 754 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

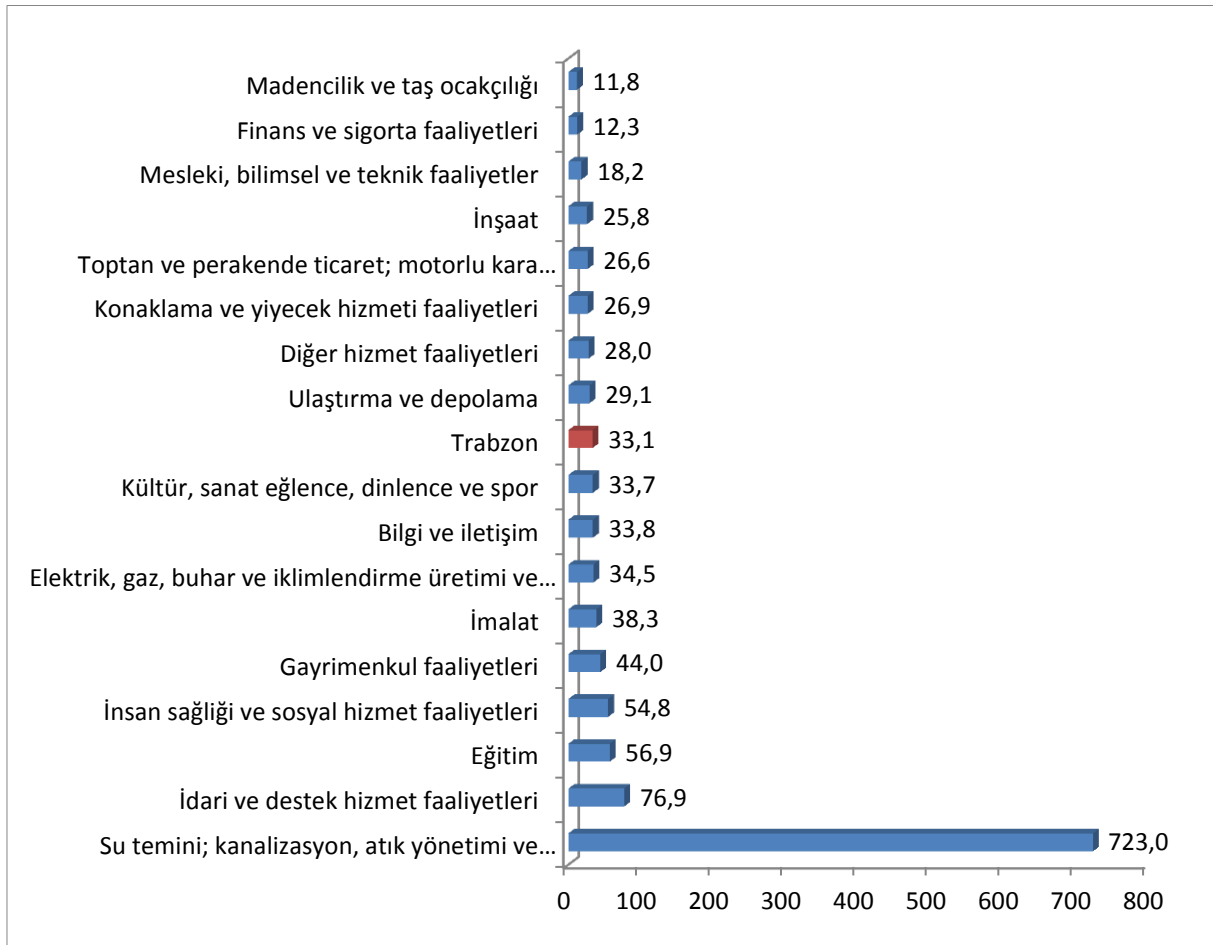
Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	119	11	130
İmalat	3.932	1.283	5.215
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	168	39	207
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.149	297	1.446
İnşaat	6.991	416	7.408
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	4.675	1.415	6.089
Ulaştırma ve Depolama	2.072	224	2.296
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.492	818	2.310
Bilgi ve İletişim	268	70	338
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	16	21	37
Gayrimenkul faaliyetleri	22	22	44
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	275	162	437
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.116	1.498	3.614
Eğitim	752	897	1.649
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	246	466	712
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	243	26	270
Diğer Hizmet Faaliyetleri	136	88	224
Genel Toplam	24.672	7.754	32.426

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre dağılımda ise; Trabzon ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İnşaat sektöründe istihdam edilmektedir. İnşaat sektörünün Trabzon ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerde yüzde 94 oranında, kadınlarda ise yüzde 6 oranında İnşaat sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Toplam çalışan sayıları içinde ise İnşaat sektöründe çalışma oranı yüzde 23 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde Eğitim ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 14: 20 + İstihdamlı İşyerlerindeki Ortalama Çalışan Sayıları

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 14'te Trabzon ilinde bulunan 20 + istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 33,1 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 723,0; ikinci sırada bulunan İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe 76,9 kişi ve üçüncü sırada bulunan Eğitim sektöründe 55,9 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 11'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.775	1.676	3.451
Hizmet ve Satış Elemanları	3.089	1.570	4.660
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4.759	1.913	6.673
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	47	0	47
Profesyonel Meslek Mensupları	1.847	1.327	3.174
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6.617	468	7.085
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	2.088	361	2.449
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	4.026	339	4.365
Yöneticiler	424	98	522
Genel Toplam	24.672	7.754	32.426

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanların içerisinde Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 21,8'i, erkek çalışanların yüzde 26,8'i ve kadın çalışanların yüzde 6,0'ı bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almakta ve yüzde 20,5 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Hizmet ve Satış Elemanları Meslekler grubunda çalışanlar incelendiğinde ise; yüzde 66,4 oranında erkeklerin, yüzde 33,6 oranında ise kadınların olduğu görülmektedir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Trabzon ilinin sosyo-ekonomik yapısında ve coğrafi konum itibarıyla ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir.

Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	5.160	1.455	6.616
5-9	5.154	2.202	7.356
10-14	5.138	1.164	6.302
15-19	2.710	1.206	3.916
20-24	3.075	838	3.913
25+	3.435	889	4.324
Genel Toplam	24.672	7.754	32.426

Kaynak: İPA 2016

Tablo 12'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; işyeri yaşı büyüdükçe toplam çalışanlar içerisinde kadınların oranında azalma meydana gelmesidir. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 22'si

kadınlardan oluşmaktayken, 5-9 yaş arasındaki işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 30; 10-14 yaş için yüzde 18; 15-19 yaş için yüzde 31 olarak gerçekleşmiştir. 20-24 yaş arasında olan işyerlerinde kadınların oranı yüzde 21 ve 25+ yaş için yüzde 20 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13’de ise Trabzon ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ikinci sırada yer alan Beden İşçisi(Genel) mesleğinin erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı sırada olması toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklıdır. Kadın çalışanlar arasında ise ilk sırada Temizlik Görevlisi mesleği yer almaktadır. Yine kadınlarda da ikinci sırada, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleği bulunmaktadır.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Genel
Şoför-Yük Taşıma	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Temizlik)	Satış Danışmanı	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (İnşaat)	Hemşire	Beden İşçisi (Temizlik)
Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı
Tır-Çekici Şoförü	Ön Muhasebeci	Beden İşçisi (İnşaat)
Satış Danışmanı	Beden İşçisi (Temizlik)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Şoför (Yolcu Taşıma)	Aşçı	Büro Memuru (Genel)
Pazarlamacı	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle)	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Muhasebeci	Pazarlamacı

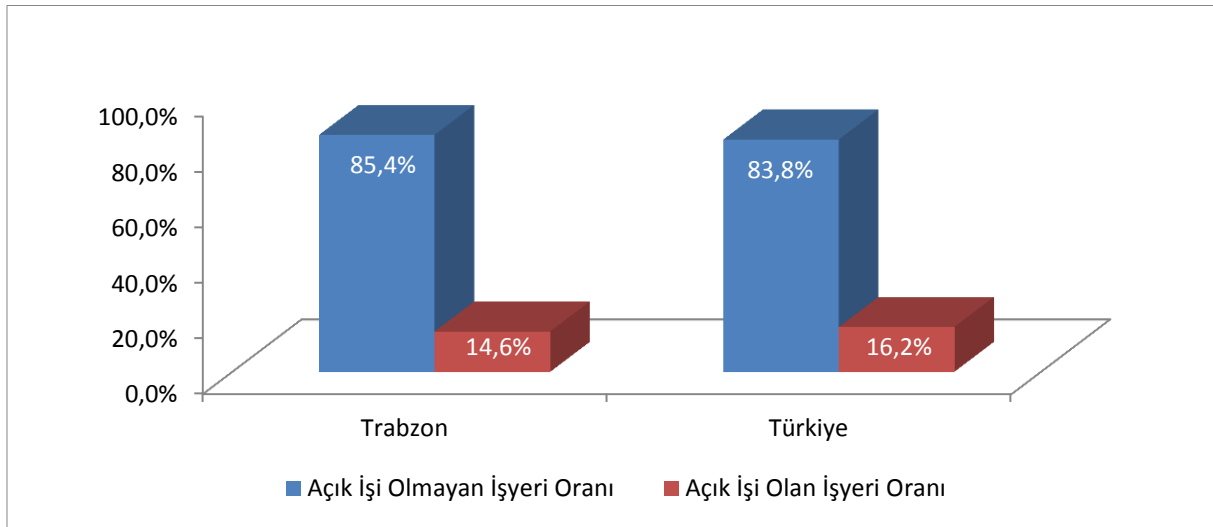
Kaynak: İPA 2016

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönleltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 14: Açık İş Olan İşyeri Oranı

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde araştırma kapsamına giren 20 + istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,6'sında açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına göre düşük olup Türkiye geneli için açık iş olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Toplam Açık İş Sayısı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2
İmalat	243
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	2
İnşaat	42
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	161
Ulaştırma ve Depolama	21
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	85
Bilgi ve İletişim	2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	13
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2
Genel Toplam	573

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde 143 işyerinden 573 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Trabzon ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda da Kurum verilerinde olduğu gibi İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 573 kişilik açık işin yüzde 42,4'üne tekabül eden 243 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının

yoğun olduğu diğer sektör ise Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı meslek grubudur.

Tablo 15'te ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı

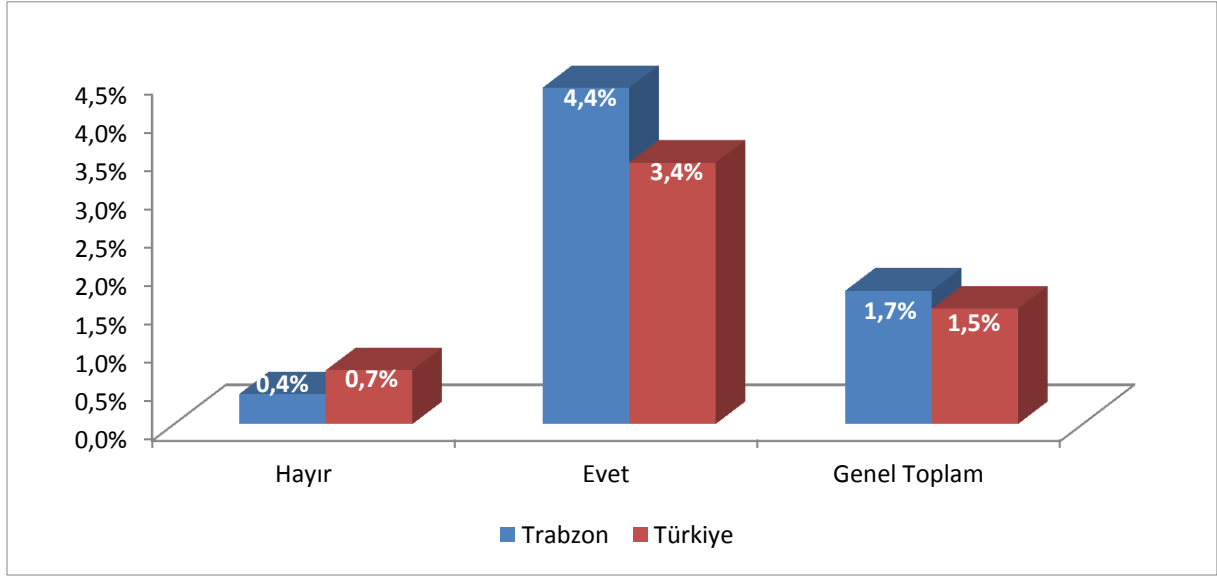
Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşyeri Oranı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,9%	11,1%
İmalat	4,4%	28,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,1%	50,0%
İnşaat	0,6%	7,0%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	2,6%	18,6%
Ulaştırma ve Depolama	0,9%	9,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	3,5%	28,9%
Bilgi ve İletişim	0,6%	20,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2,8%	13,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,3%	15,4%
Genel Toplam	1,7%	14,6%

Kaynak: İPA 2016

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Trabzon ilinde açık iş oranı yüzde 1,7 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Trabzon ilindeki 20 + istihdamlı işyerleri bağlamında her 983 kişilik dolu kadronun yanında 17 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 4,4 ile İmalat sektörü olarak tespit edilmiştir. Bu sektördeki işyerleri tüm işyerlerinin yüzde 13'ünü oluşturmaktadır. Çalışan sayısı itibarıyla ise üçüncü sırada yer almaktadır. Çalışan sayısı diğer sektörlerle nazaran en yüksek olan İnşaat sektörünün ise açık iş oranında il genelinin altında son sıralarda yer alması dikkat çekicidir. Bu sektörde genelde bir usta ve onun ekibi şeklinde çalışılmaktadır. Ayrıca inşaat yapımcıların belirli ustaları vardır. Bu yüzden bu sektörde eleman açık işin karşılanmasında problem yaşanmadığı söylenebilir. Toptan ve Perakende Sektörü açık iş oranında il genelinin üstünde olmasına rağmen bu sektör ikinci en çok sayıda elemana sahiptir. Buna rağmen açık işlerini karşılamada zorluk yaşadıkları söylenebilir. Ayrıca bu sektörde Trabzon genelinde yüksek oranda satış danışmanı istihdam edilmektedir. Satış Danışmanı mesleğinin ise temininde güçlük çekilen ilk on meslek arasında yer alması kurs planlayıcılar açısından araştırılması gereken bir konuyu oluşturmaktadır. İhtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiklerini belirten işyerlerinin açık iş oranının yüksek olması da tezimizi güçlendirmektedir.

Açık iş verme oranında ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki her 2 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetlerini sektör içindeki benzer yüzdeleriyle Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri ile İmalat sektörleri ikinci ve üçüncü sırada takip etmektedir. Bir diğer ifadeyle bu iki sektördeki her 10 işyerinden 3'ünde açık iş mevcuttur.

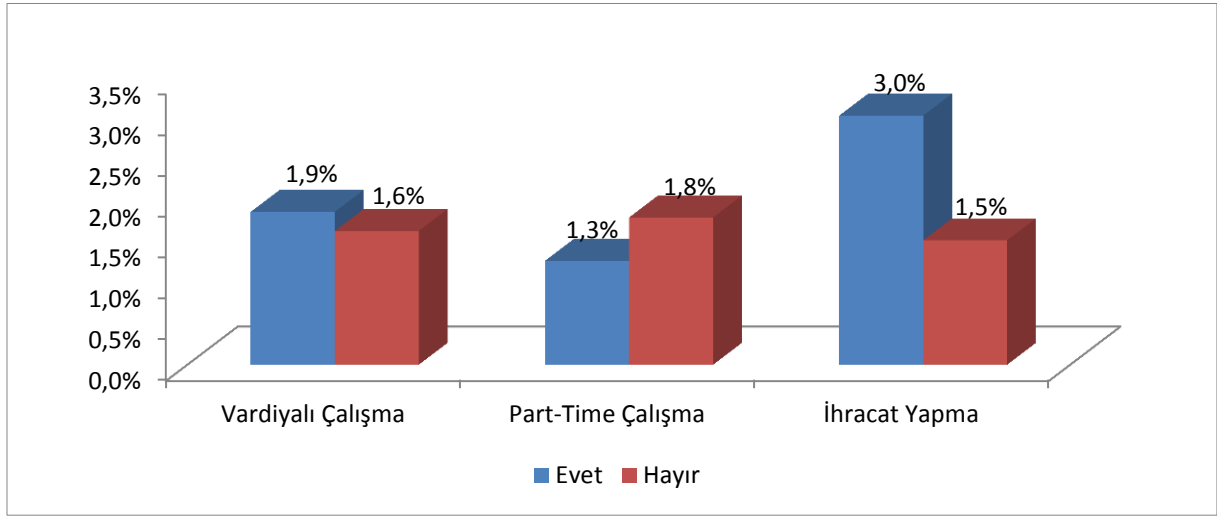
Şekil 15: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 4,4; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,4 olarak gerçekleşmiştir. Temininde güçlük çekmeyen işyerlerinin Trabzon ili için elde edilen bu oranı Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

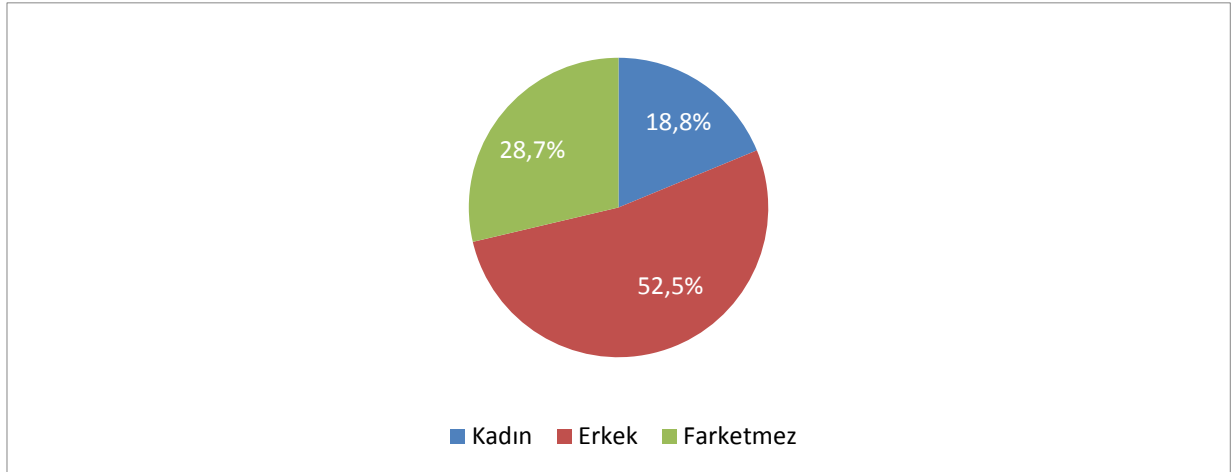
Şekil 16: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde vardiyalı çalışma yapan 20 + istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,9, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,6 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,3, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,8'dir. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 3, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Trabzon ilinde ihracat yapan işyerlerinin Türkiye geneline göre çok daha fazla ihracat yaptıkları dikkat çekmektedir. Bir başka deyişle ilimizde ihracat potansiyeli daha fazladır.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

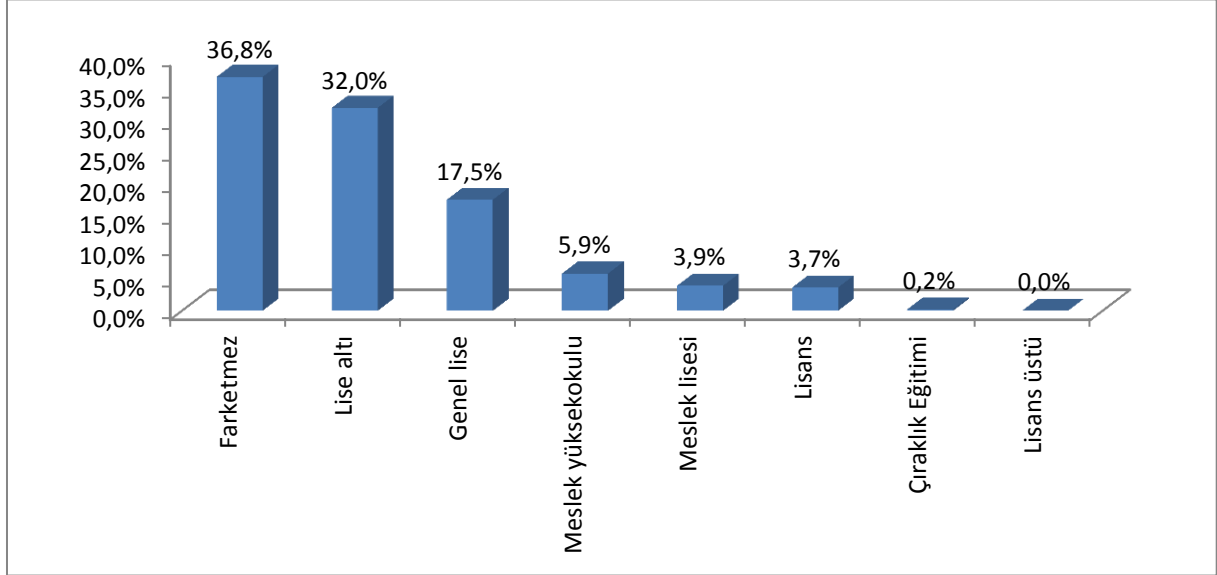

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 18'de ise Trabzon ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 52,5'inde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 18,8 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 28,7 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına

yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir. Her 10 açık işten 5'inde erkek, 3'ünde kadın tercih edilirken ve 2 sinde ise cinsiyet fark etmemektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

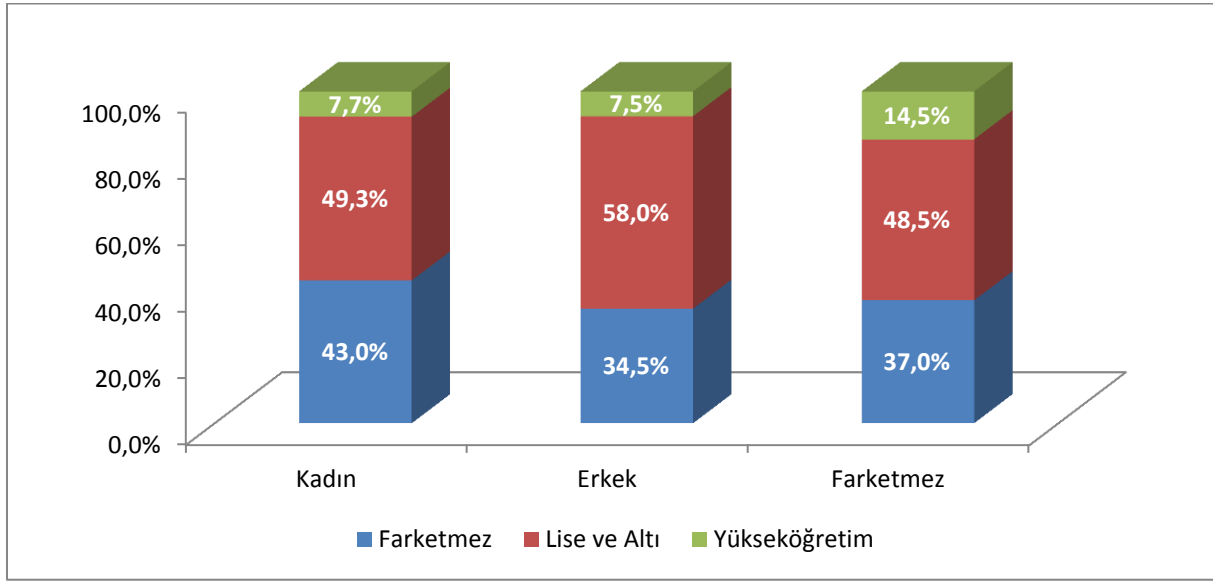

Kaynak: İPA 2016

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Trabzon ilindeki açık işlerin yüzde 36,8'inde işverenler fark etmez şeklinde işgücü talep etmiştir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Kısaca açık işlerin yaklaşık yarısında genel lise ve altı seviyesi tercih edilmektedir. Trabzon ilindeki her 3 açık işten 1 tanesinde eğitim düzeyi fark etmez şeklindedir. Ayrıca genel lise mezuniyetinin açık işlerde meslek lisesi mezuniyetine göre daha çok tercih edildiği görülmektedir. Trabzon'da sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerleri fazla değildir. Bu durum an itibarıyla meslek lisesi mezuniyetine ihtiyaç olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan sanayi sektöründe faaliyet gösteren sektörlerde gelişme/ genişleme Trabzon ilin için çok yavaş seyretmektedir. Bu sektörlerde istihdam edilenler çelik kadroları oluşturmakta olup sirkülasyon yok denecek kadar azdır.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2016

Şekil 20’de görüleceği üzere lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha az oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiş, yükseköğretim seviyesinde ise kadın ve erkek işgücü için çok az bir oranda talepte bulunulmuştur. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihinin göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitilmiş işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki “beyaz yakalı” istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 16’da Trabzon ilinde araştırma kapsamına giren 20 + istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörler göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Türkiye genelinde de her üç eğitim kategorisinde cinsiyet bazlı açık iş tercihi lise altı eğitim şeklindedir. Yükseköğrenim istenen açık işler kadınlarda Türkiye genelinde ilimize göre daha yüksektir.

Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Lise ve Altı	Yükseköğretim	Farketmez
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	100,0%	0,0%	0,0%
İmalat	57,7%	4,6%	37,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	13,9%	16,7%	69,4%
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	56,1%	7,7%	36,1%
Ulaştırma ve Depolama	70,0%	0,0%	30,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	57,3%	12,2%	30,5%
Bilgi ve İletişim	100,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	100,0%	0,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	50,0%	50,0%	0,0%
Genel Toplam	53,6%	9,5%	36,8%

Kaynak: İPA 2016

İşyerlerinden alınan açık işlerde lise ve altı öğrenim seviyesi yüzde 53,6'lık oranla yaklaşık olarak her iki açık işten 1'ini oluşturmaktadır. Tamamen lise ve altı seviyesinde açık iş verilen sektörler Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ve Bilgi ve İletişim sektörü olmuştur.

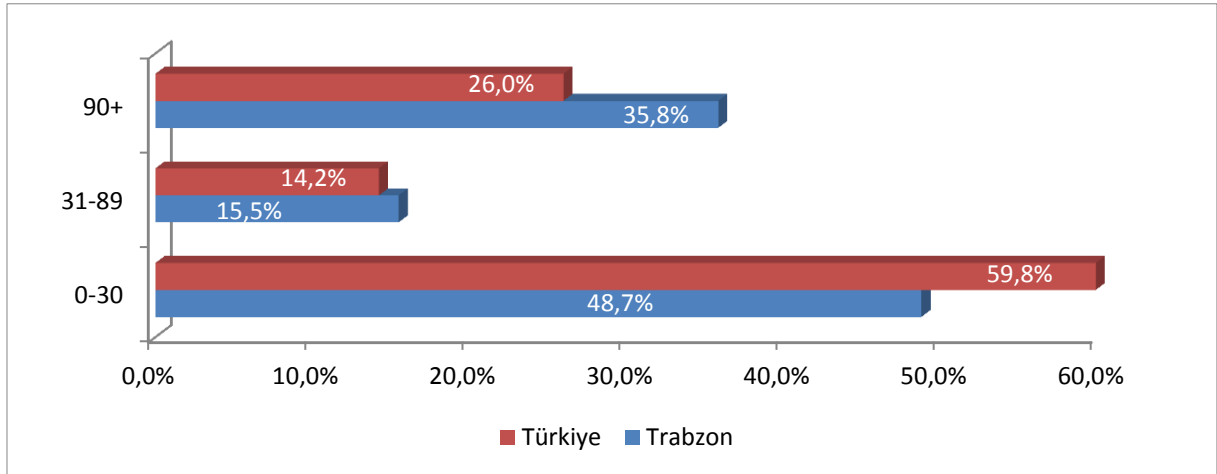
İnşaat sektöründe yüksek oranda herhangi bir eğitim talep edilmemiştir. Bu husus da aslında bu işlerde yüksek oranda niteliksiz eleman ihtiyacı olduğu göstermektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. Bilgi ve İletişim sektöründe eğitim düzeyinin tamamen lise ve altı olması bu sektörün daha ziyade teknik bilgi, iş tecrübesi vb. bilgilere dayandırılması ve iletişimi güçlü kişilerin işe alınmada tercih edilmesi nedenleriyle öğrenimin geri planda kalmasının sorun teşkil etmediği anlaşılmaktadır. Lise ve altı eğitim düzeyi yüksek oranda talep edilen ikinci sektör Ulaştırma ve Depolama sektörü olmuştur. Ulaştırma ve Depolama sektöründeki açık işlerin yüzde 70'inde işverenler "lise ve altı" seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 30'unda da "fark etmez" seçeneği tercih edilmiştir. Bu sektörde ilimizde kargo şirketleri önemli bir paya sahiptir. Ayrıca sektör, çoğunluk itibarıyla kaba-kuvvet ağırlıklı çalıştırmalar içerdiğinden üst düzey eğitim gerektirmediği gibi bilgi işlem kısmında çalıştırılan kişilerden de işin niteliği gereği en az yüksekokul mezuniyeti istemektedir.

İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe her iki açık işten biri lise ve altı ya da yükseköğretim olarak işaretlenmiştir. Trabzon ilindeki gelişmişlik düzeyi dikkate alındığında bu

sektörün yüksek eğitimli kişileri tercih etmesi sağlanmalıdır. Konu kurs planlayıcılar açısından araştırılması gereken bir olgudur.

Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe tamamen yükseköğretimli kişilerin açık kontenjanın doldurulmasında tercih edildiği görülmektedir.

Şekil 20: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; Trabzon ilinde açık işlerin yüzde 48,7'si 0-30 gün arasında aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre daha düşük tespit edilmiştir. 31-89 gün arasında aranan açık işlerin oranı ise yüzde 15,5'tir. 90 ve daha fazla günde aranan açık işlerin oranına bakıldığında ise bu oran 35,8'dir. Görüldüğü üzere 31 ve daha üstü günde aranan açık işlerin oranı ilimizde Türkiye genelinin üstünde gerçekleşmiştir. Yani Trabzon ilinde açık işlerin Türkiye geneline göre daha uzun sürede karşılandığı söylenebilir.

İş arama süreci arttıkça iş bulma ihtimali düşmektedir. Herhangi bir işten çıktıktan sonra başka bir iş bakan ya da ya da herhangi bir durumda iş arayan kişilerin süreç ilerledikçe pratik bilgileri sönmekte, mezuniyet bilgileri unutulmakta, iş bulma ümitleri kırılmaktadır. İşverenler ise bu gibi unsurları açık kadroları doldurmakta dikkate almaktadırlar. Bu durum yukarıdaki tablo ile paralellik arz etmektedir. İşe yerleştirme sürecine doğrudan müdahale yapabilecek unsurların ilk 30 gün için bu kişileri aktif piyasaya/ üretime yönlendirmeleri önem arz etmektedir.

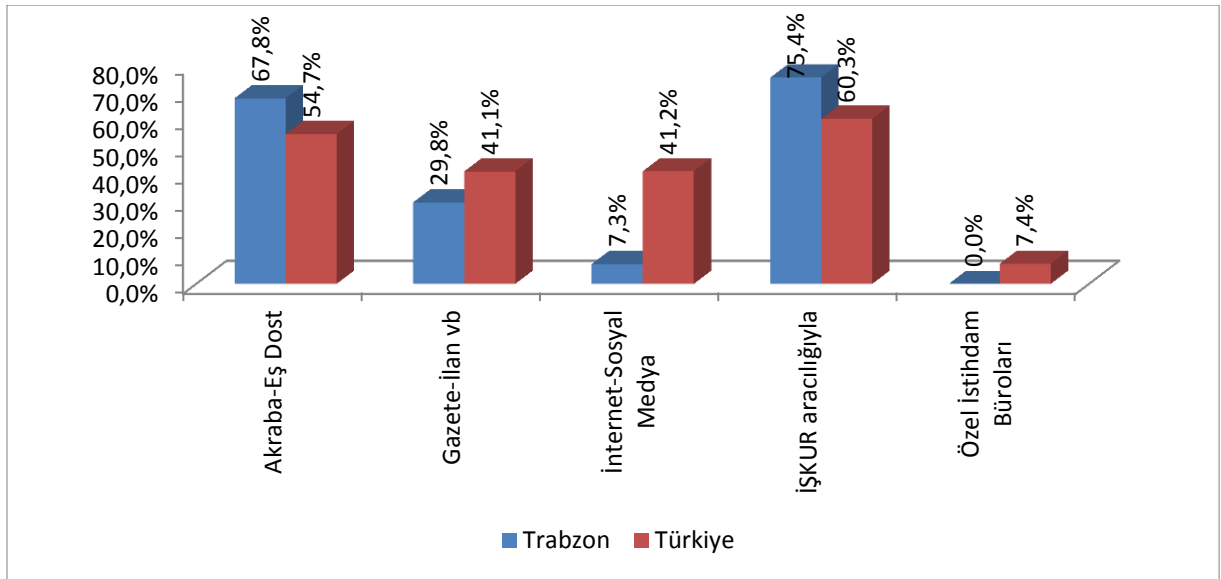
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Açık İş Arama Süresi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
0-30	50,6%	54,6%	36,7%	48,7
31-89	12,7%	19,1%	10,6%	15,5
90+	36,7%	26,3%	52,7%	35,8
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama süresi cinsiyet bazında değerlendirilebilir. Kadın işgücü tercihinde bulunmuş olan açık işlerde arama süresinde 0-30 gün yüzde 50,6 oranında gerçekleşmiştir. Erkek işgücü taleplerinde ise bu oran yüzde 54,6 olarak tespit edilmiştir. Kadınlarda 31-89 gün arasında açık iş arama süresi yüzde 12,7 iken erkeklerde yüzde 19 oranında gerçekleşmiştir. 90 gün ve daha fazla süredir aranan açık işlerde kadınlar erkeklere nazaran daha ön plandadır. Fakat en yüksek oranda herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmamış açık işlerde, yüzde 52,7 oranında gerçekleşmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 22’de Trabzon ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Trabzon ilinde 20 + istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 75,4 gibi

büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 60,3 olarak gerçekleşmiştir. Trabzon ilinde işverenler daha sonra akraba-eş, dost vb. arama kanalını kullanmıştır. Gazete-İlan vb. ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalları için Türkiye gerçekleştirmelerinin Trabzon iline göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmektedir. Ancak ilimizde özel istihdam büroları bulunmadığından Türkiye geneline göre bir değerlendirme yapılamamaktadır. Trabzon İŞKUR'un düzenlemiş olduğu seminer, kariyer günleri, istihdam fuarı, işbaşı eğitim vb. faaliyetler ile eski yıllara nazaran tanınırlığı artmış olduğu söylenebilir. Trabzon'da açık işlerde işverenlerin öncelikli tercihi İŞKUR ve Akraba-Eş, Dost gibi kanallardır. İşverenlerin ilanlarını vermek için bir araç olarak İnternet-Sosyal Medya kullanımı azdır. Bu gibi hizmetler genelde telefon aracılığıyla veya İŞKUR'a gelerek yapıldığından işverenler İnternet-Sosyal Medya kanalını yeterli oranda kullanmamaktadır. Hâlbuki Kurumumuzun web sitesi aracılığıyla da aynı açık iş ilanı için başvuru da bulunulabileceği unutulmamalıdır.

Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi/Arama Kanalları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla
Çıraklık Eğitimi	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Lise Altı	79,5%	27,4%	6,3%	86,2%
Genel Lise	40,2%	31,0%	4,1%	77,3%
Meslek Lisesi	68,4%	4,6%	13,6%	63,1%
MYO	74,5%	18,5%	3,5%	56,9%
Lisans	84,7%	19,5%	60,2%	84,7%
Fark etmez	68,4%	36,9%	4,3%	68,3%
Genel Toplam	67,8%	29,8%	7,3%	75,4%

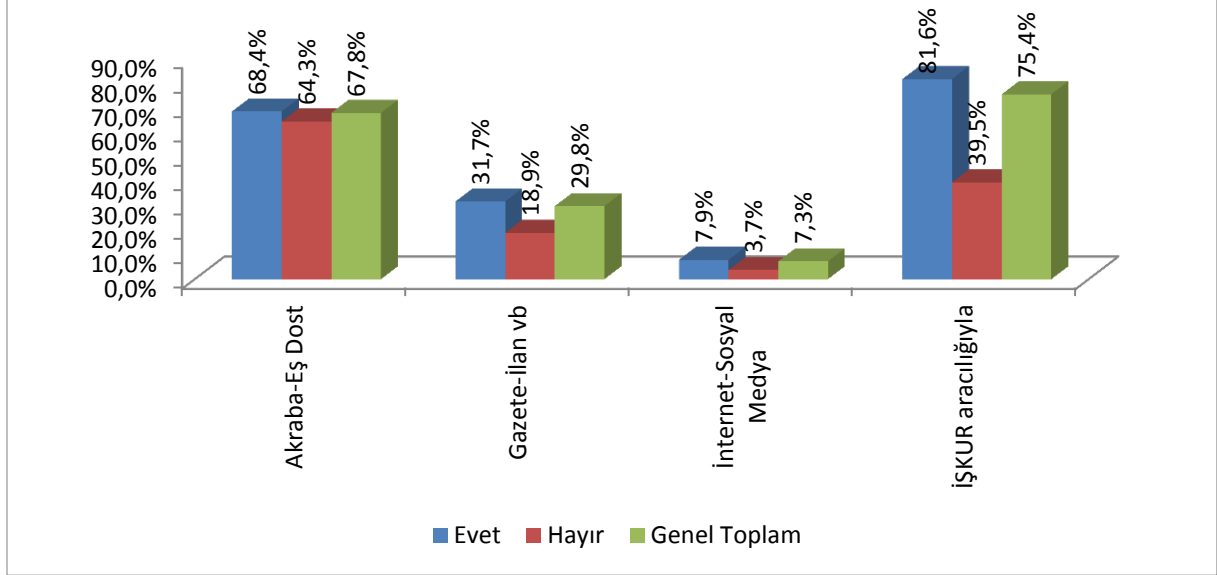
Kaynak: İPA 2016

Çıraklık eğitiminde talep verilen açık işlerde tamamen İŞKUR kanalı kullanılmıştır. Lise altı seviyelerinde de yüzde 86,2 oranında İŞKUR ve yüzde 79,5 oranında Akraba-Eş, Dost aracılığıyla işverenler açık işlerini karşılamaya çalışmışlardır. Bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe de korunmaktadır. Yine eğitim seviyelerinde açık işlerde İŞKUR ve Akraba-Eş, Dost aracılığı en yüksek tercihleri oluşturmaktadır. Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunulmayan açık işler için de işverenler çoğunlukla İŞKUR'u ve Akraba-Eş, Dost arama kanalı olarak kullanmaktadır. Ancak yine de Meslek Lisesi ve MYO düzeyinde talep verilen açık işlerde İŞKUR'dan ziyade Akraba-Eş, Dost tercih edilmektedir.

İlimiz genelinde açık işlerin aranma kanallarında internet-sosyal medyanın kullanımının düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu seçeneğin Türkiye genelinde ise İŞKUR'dan sonra ikinci derecede tercih edilmesi dikkat çekmektedir. İlimizde durumun düşük olmasının sebepleri nedir ve yükseltme çabaları ile birlikte açık işlerin karşılanması adına neler iyileştirilebilir? Bu konu araştırılmaya değer durmaktadır. Her eğitim kademesinde internet-sosyal medya kullanımının

artırılması, öğrencilerin iş arama kanalları adına bu konu üzerinde bilinçlendirilmesi işverenlerin belki bu seçeneği daha fazla kullanmasını sağlayabilir. Kurumumuz çalışmalarında, seminerlerinde yetkin personellerin bu alana yönlendirilmesinin önemli bir kazanım olacağı düşünülmektedir.

Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

Kaynak: İPA 2016

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde yüzde 81,6 gibi önemli bir oranda İŞKUR'un arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu oran İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri için yüzde 39,5'te kalmıştır. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir.

Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Sıralaması

Beceriler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	2	1	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	2	1	2	2
İletişim ve İfade Yeteneği	4	3	7	4	3
Takım Çalışması	3	4	4	3	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	5	8	5	5
Proje Tabanlı Çalışma	6	-	3	6	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	7	7	6	8	7
Bilgisayar Kullanımı	8	6	5	7	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	9	8	-	9	9
Yabancı Dil	10	9	-	10	10

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alanı oluşturmaktadır.

Trabzon ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik gelmektedir. İkinci sırada ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve daha sonra İletişim ve İfade Yeteneği, Takım Çalışması, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Proje Tabanlı Çalışma, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Bilgisayar Kullanımı, Satış ve Pazarlama Yabancı Dil becerisi gelmektedir.

Fiziki ve Bedensel Yeterlilik sadece gazete-ilan vb. arama kanalı için ilk sırada değil ikinci sırada yer almıştır. Diğer bütün arama kanalları için bu beceri hep ilk sırada yerini almıştır. Bir başka deyişle Fiziki ve Bedensel Yeterlilikte açık işler gazete-ilan vb. arama kanalı ile aranmamaktadır. Ayrıca aranan becerilerde Trabzon geneli açık işler için sıralamanın aynısının İŞKUR kanalı için de geçerli olduğu tespit edilmiştir. Buradan İŞKUR'un Trabzon piyasasında açık işlerin aranan beceri özellikleri sıralamasında piyasanın nabzını tuttuğu sonucuna varılabilir.

Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe birinci ve ikinci sırada sadece internet-sosyal medya seçeneğinde yer değiştirmiştir. Diğer arama kanallarında ilk iki sıralama değişmemiştir. Diğer bir deyişle internet-sosyal medya kanalını kullananların birinci tercihi Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübeyi nasıl karşılarım düşüncesi olmuştur. İlimiz genelinde açık iş arama kanallarında internet-sosyal medya kullanımını en son olarak tercih edilmekteyken Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe deyince bu kanalın birinci tercih olması akıllara detaylı özgeçmişlerin bulunabileceği bu gibi kanalları getirmektedir.

Yabancı Dil, Satış ve Pazarlama Becerisi talep edilen açık işler için İnternet-Sosyal Medya tercih edilmemektedir. İlimizde özel istihdam bürosu olmadığından bu tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Açık İş Sayısı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	31
Hizmet ve Satış Elemanları	156
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	143
Profesyonel Meslek Mensupları	25
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	106
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	22
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	87
Yöneticiler	3
Trabzon	573

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık

iş sayısı içindeki oranı yüzde 27,2'dir. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen meslek grubu bulunmaktadır. İlimizde yaklaşık olarak her 4 açık işten biri nitelik gerektirmeyen meslek grubundadır.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 21'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Trabzon ili için tespit edilen yüzde 1,7 açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranının en yüksek oranda yüzde 3,2 ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar gelmektedir. Bu mesleklerdeki bahsi geçen oranlar açık iş sayıları ile paralellik arz etmektedir.

Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

Meslek Grupları	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,9%
Hizmet ve Satış Elemanları	3,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,8%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,5%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,9%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	2,0%
Yöneticiler	0,6%
Trabzon	1,7%

Kaynak: İPA 2016

Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık iş olmadığından tabloya koyulmamıştır.

İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, Büro Hizmetlerinde Çalışanlar, Profesyonel Meslek Mensupları ve Yöneticilerdir.

Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Farketmez	Genel
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	12,5%	2,7%	5,8%	5,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	41,5%	10,4%	48,6%	27,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	23,3%	36,1%	5,7%	25,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	2,1%	11,3%	4,4%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	19,9%	22,7%	10,0%	18,5%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	6,5%	1,2%	3,8%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	2,8%	19,1%	16,1%	15,2%
Yöneticiler	0,0%	0,3%	1,3%	0,5%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2016

Trabzon piyasasında kadınların tercih edildiği meslek gruplarında Profesyonel Meslek Mensupları, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Grupları ve Yönetici yoktur. Hizmet ve Satış Elemanları mesleğinde daha çok kadınlar tercih edilmektedir.

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 41,5 oranında Hizmet ve Satış Elemanları; yüzde 23,3 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler; yüzde 19,9 oranında Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve yüzde 12,5 oranında ise Büro Hizmetlerine Çalışanlar meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise daha fazla meslek grubunda olduğu görülmektedir. Örneğin; Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda kadın işgücü tercihinde bulunulan açık işlerde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinde yüzde 6,5'i bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Yöneticiler meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları olmuştur.

Tablo 23'te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Bilgisayar Kullanımı, ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği gelmiştir. Daha sonra ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması Becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği, daha sonra Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerileri önemlidir.

Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensupları ise yabancı dil becerisinin talep edildiği dört meslek grubu içinde yer almaması dikkat çekmektedir. Bu meslek grubu için ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi talep edilmekte olup Proje Tabanlı Çalışma ikinci sırada yerini almıştır.

Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında ilk üç öncelik değişmemektedir. Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda ise ilk iki sıralamada öncelikler değişmiş fakat Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerileri önemini korumuştur.

Açık işlerde Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu kadınlarda birinci sırada yer almaktaydı. Burada ise Hizmet ve Satış Elemanları grubunda iletişim ve ifade yeteneğinin birinci olarak tercih edilmesi dikkat çekmektedir. Diğer bir ifade ile işverenlerin bu meslek grubunda daha çok kadın istihdam etmek istemeleri iletişim ve ifade yeteneğinin erkeklere nazaran kadınlarda daha iyi olduğunu düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. Erkeklerde ise açık işlerde nitelik gerektirmeyen meslekler grubu birinci tercih iken burada bu meslek grubunun birinci olarak Fiziki ve Bedensel Yeterliliği aradığı görülmüştür. Diğer bir ifadeyle işverenler erkekleri kadınlara nazaran fiziki ve bedensel bakımdan Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubu için daha çok tercih etmektedirler. Acaba ilimizde aktif işgücünü oluşturan unsurlarının/çalışanların İfade ve İletişim Yeteneğinin güçlendirilmesi kadın-erkek tercihlerinde yukarıdaki duruma ne yönde katkı sağlayabilir? Bu durum ilimiz genelinde Hizmet ve Satış Elemanları grubunun tercih edilebilirliğini daha da artırabileceği gibi bu becerinin ikinci ve üçüncü olarak tercih edildiği Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ile Yöneticiler meslek gruplarındaki doldurulmayı bekleyen kadroların daha çabuk karşılanmasını da sağlayabilir. Bu konu ilimizin istihdam politikaları açısından değerlendirebilir durmaktadır.

Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceriler	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	Yöneticiler	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	6	2	1	-	2	2	1	4	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	3	3	5	1	1	1	2	1	2
İletişim ve İfade Yeteneği	2	1	3	3	8	8	7	2	3
Takım Çalışması	4	4	2	7	3	3	3	5	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	8	7	4	6	4	5	5	7	5
Proje Tabanlı Çalışma	-	9	7	2	5	4	4	-	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	5	5	-	5	7	6	6	-	7
Bilgisayar Kullanımı	1	8	6	4	6	7	-	8	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	9	6	-	-	-	9	-	6	9
Yabancı Dil	7	-	8	-	-	-	-	3	10

Kaynak: İPA 2016

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	63,8%	26,3%	9,8%	62,3%
Hizmet ve Satış Elemanları	54,7%	29,4%	0,7%	69,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	80,7%	42,4%	0,7%	95,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	74,7%	4,1%	50,7%	87,6%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	67,1%	37,7%	12,8%	58,3%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	54,1%	14,3%	19,7%	61,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	73,7%	13,6%	7,0%	77,9%
Yöneticiler	66,7%	0,0%	0,0%	66,7%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Nitelik Gerektirmeyen Meslekler olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 95,6'sı İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Bu tabloda öne çıkan bir diğer husus arama kanalları içinde meslek grupları bazında en yüksek oranda kullanılan iki arama kanalı mevcuttur. Bunlardan birisi İŞKUR diğeri de Akraba-Eş, Dosttur. Akraba-Eş, Dosttun en çok kullanıldığı meslek grupları Büro Hizmetlerinde Çalışanlar ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olmuştur. Bu meslek gruplarında açık işlerin sırayla yüzde 63,8'i ve 67,1'i Akraba-Eş, Dost aracılığıyla karşılanmaya çalışılmıştır. Geriye kalan diğer meslek gruplarında hep en fazla oranda İŞKUR 'un olduğu dikkati çekmektedir.

Tablo 25: En Fazla Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Beceri Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar Kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Beden İşçisi (Genel)	-	1	-	3	6	-	4	2	5
Garson (Servis Elemanı)	6	3	-	1	-	7	4	5	2
Satış Danışmanı	6	2	5	1	-	4	-	3	7
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle)	-	1	-	-	-	-	-	3	2
Şoför-Yük Taşıma	-	1	-	-	3	-	4	2	5
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	-	2	-	4	-	-	-	1	3
Servis Komisi	-	2	-	1	-	3	4	3	-
Mobilya Döşeme Dikim İşçisi	-	1	-	-	-	-	-	2	3
Makineci (Dikiş)	-	2	-	-	-	-	-	-	1
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	-	2	-	-	-	-	-	-	1

Kaynak: İPA 2016

Tablo 25'te Trabzon ilinde açık iş olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde becerilerdeki ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik yer almaktadır. Garson (Servis Elemanı) mesleğinde ise talep edilen becerilerin başında İletişim ve İfade Yeteneği gelmektedir. Satış Danışmanı mesleği için İletişim ve İfade Yeteneği ilk olarak, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ikinci olarak talep edilmiştir. Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle) mesleği için ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Takım Çalışması dışında bir beceri aranmamıştır.

Şoför-Yük Taşıma mesleğinde istenen becerilerde ilk sırayı Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi almaktadır. İkinci sıradaki beceri önceliği ise Takım Çalışması olup tek bu meslekte öncelik olarak yerini almıştır.

İlk on açık iş mesleklerinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik dışında en çok aranan yeti İletişim ve İfade Yeteneği ile Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olmuştur. Sonrasında sırasıyla ikinci tercihlerde Takım Çalışması ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe; üçüncü tercihlerde Takım Çalışması, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Proje Tabanlı Çalışma ve Satış ve Pazarlama Becerisi gelmektedir.

En çok tercih edilen 10 meslekte yabancı dil becerisi hiç tercih edilmediğinden tabloya alınmamıştır.

Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Genel Toplam
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle)	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Satış Danışmanı	Şoför-Yük Taşıma	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı
Beden İşçisi (Genel)	Beton Transmikser Operatörü	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle)
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Ahşap Mobilya İmalatçısı	Şoför-Yük Taşıma
Kasiyer	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	İnşaat Teknolojisi Teknikeri	Makineci (Dikiş)
Sekreter	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı	Servis Komisi
Bulaşıkçı (Stevard)	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	Mobilya Döşeme Dikim İşçisi
Reyon Görevlisi	Ekskavatör(Kazıma ve Yükleme) Operatörü	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle), Şoför-Yük Taşıma, Kat Hizmetleri Elemanı/Kat

Görevlisi, Makineci (Dikiş), Servis Komisi, Mobilya Döşeme Dikim İşçisi, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu) dır.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle), Satış Danışmanı, Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (Genel), Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Kasiyer, Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı, Sekreter, Bulaşıkçı ve Reyon Görevlisidir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Garson (Servis Elemanı), Beton Transmikser Operatörü, Ahşap Mobilya İmalatçısı, Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), İnşaat Teknolojisi Teknikeri, Plastik Doğramacı/PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı, CNC Torna Tezgâhı Operatörü, Ekskavatör (Kazıma ve Yükleme) Operatörü meslekleridir. Her üç açık işten biri erkeklerde Beden İşçisi (Genel) dir.

Tablo 27: Açık İşlerde Cinsiyete Göre İstenen Beceriler

Beceriler	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Yabancı Dil	9	10	10	1
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	5	6	9	2
Proje Tabanlı Çalışma	10	7	8	3
Satış ve Pazarlama Becerisi	8	9	7	4
Bilgisayar Kullanımı	6	8	6	5
Sorun Çözme ve İnişiyatif Alabilme	7	4	5	6
Takım Çalışması	3	2	4	7
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4	3	3	8
İletişim ve İfade Yeteneği	2	5	2	9
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	1	10

Kaynak: İPA 2016

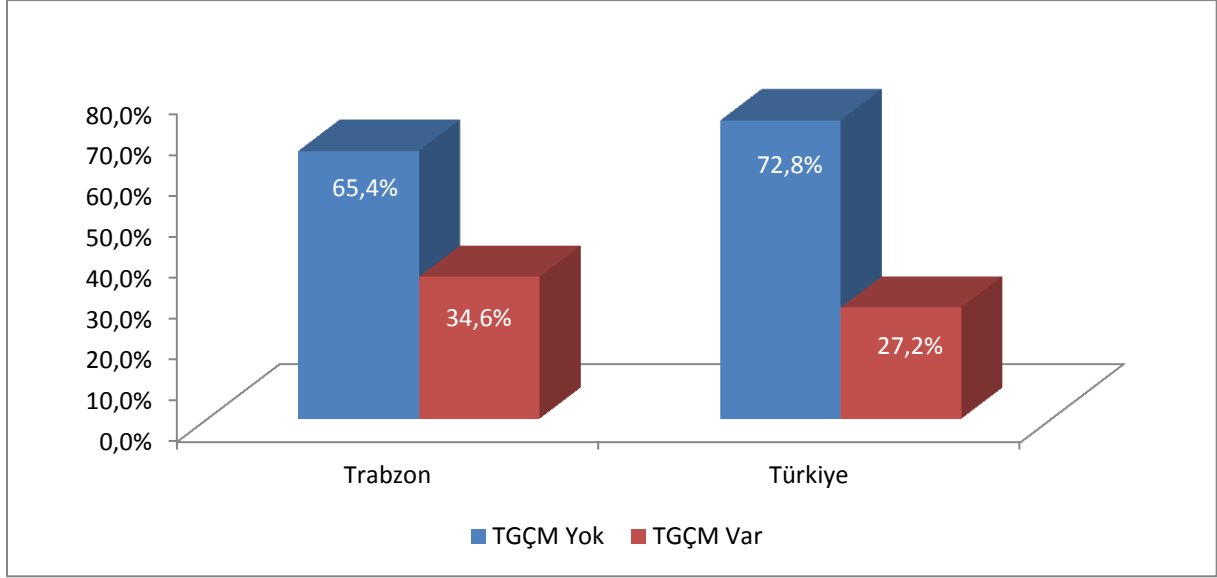
Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralaması ilk sırada aynı iken ikinci sırada farklılık göstermektedir. Kadınlarda ve erkeklerde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi iken, ikinci öncelikler kadınlarda iletişim ve ifade yeteneği, erkeklerde Takım Çalışması şeklindedir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk iki öncelik kadınlarda olduğu gibi sıralamada kendini göstermiştir. Yabancı dilin öncelik sıralamasında bulunduğu açık işlerde ise cinsiyet tercihi son sıralarda kendini göstermiştir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Trabzon ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin

karşulamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

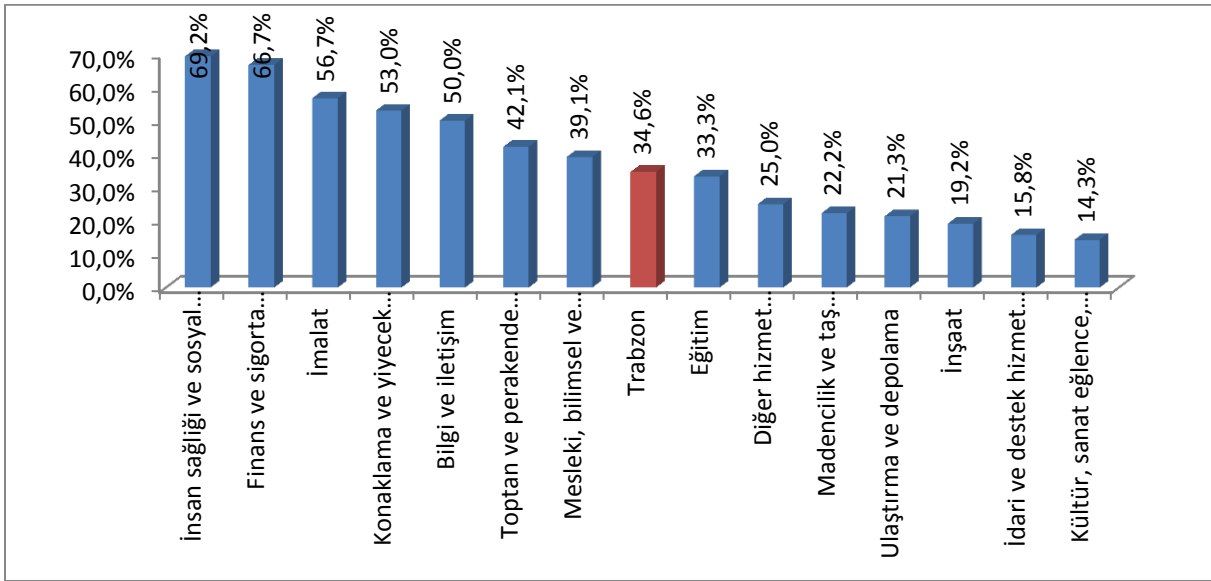
Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

Kaynak: İPA 2016

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 95 bin 620 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 970 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Trabzon ilinde ise 20 + istihdamlı 906 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 339 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 34,6 ile Trabzon ilinin eleman temininde ülke genelinden daha fazla güçlük çektiği görülmektedir. Bu bilgi il istihdam mesleki eğitim kurullarına veri oluşturması açısından önem arz etmektedir. Trabzon ilindeki sektörel gelişme/genişleme, kalifiye eleman bulma gibi zorlukların bu verilerin Türkiye ortalamasına göre fazla olmasına neden olabileceği bir ihtimal olarak değerlendirilmiştir. Ancak yine de bu verilerin Türkiye ortalamasına göre fazla olmasına neden olan sebeplerin iyice ve derinlemesine araştırılması gereği vardır.

Şekil 24: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Finans ve Sigorta ilimizde gelişmekte olan sektörler konumundadır. Henüz köklü bir geçmiş ve geniş bir taban oluşturmamışlardır. Ancak, imalat sektörü de gelişmekte olan bir sektör olup bu sektörde ise gelişim düzeyini karşılayacak eleman bulunamamaktadır. 7 sektörde il geneline göre eleman temininde güçlük yaşanmaktadır.

İnşaat sektörü gibi Trabzon ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının son sıralarda yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlerle nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

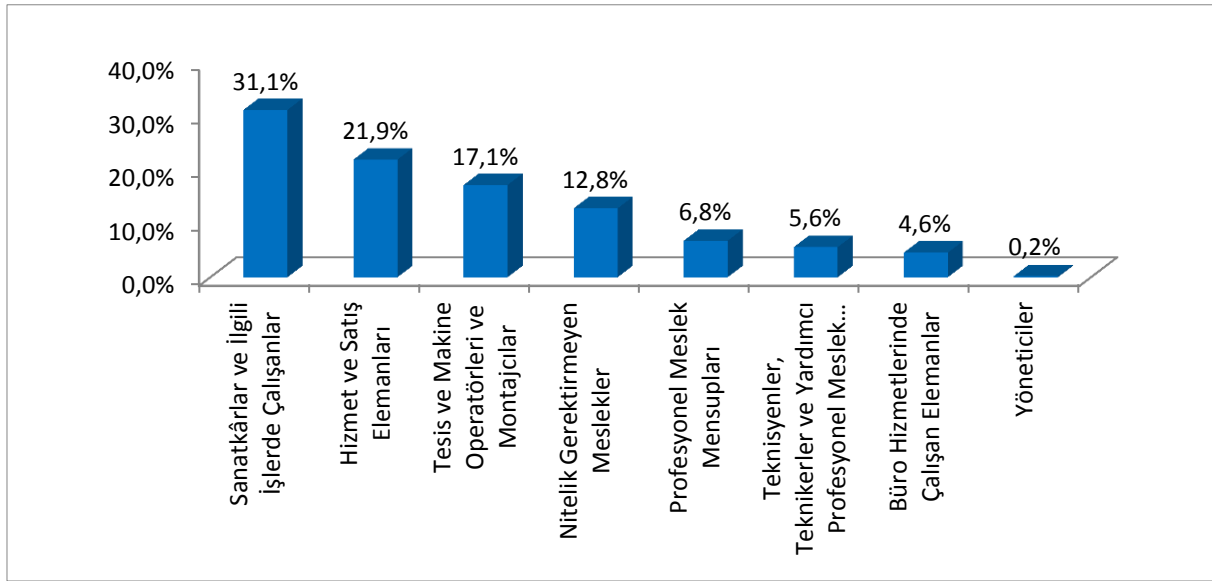
Tablo 28: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	250
İmalat	242
İnşaat	180
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	140
Ulaştırma ve Depolama	41
Eğitim	20
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	19
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	18
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	16
Bilgi ve İletişim	15
Diğer Hizmet Faaliyetleri	3
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1
Genel Toplam	949

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde 949 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde Toptan ve Perakende ile İmalat sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu iki sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Trabzon ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 51,8'ini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Trabzon ilinde toplam çalışanların üçte biri bu sektörlerde çalışmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre özellikle İmalat sektörü, Türkiye geneli verilerde de sayısal olarak mevcut istihdamı en fazla olan ve eleman temininde de en çok güçlük çekilen sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Trabzon ilinde ise Toptan ve Perakende Sektörü eleman temininde en fazla güçlük çekilen sektör olup toplam güçlük çekilen eleman sayısının yüzde 26'sını oluşturmaktadır. Bu sektör ilimizdeki toplam işyerlerinin yüzde 23,4'ünü temsil etmekte iken sektör çalışanların tüm çalışanlar içindeki ağırlığı ise yüzde 19'dur.

Şekil 25: Meslek Gruplarına Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 294 kişi ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 31,1'i bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek ikinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Trabzon ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir.

Tablo 29: En Fazla Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslekler	TGÇM Oranı
Garson (Servis Elemanı)	7,3%
Beden İşçisi (Genel)	5,4%
Aşçı	3,7%
Elektrikçi (Genel)	3,3%
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	3,0%
Kamyon Şoförü	2,6%
Satış Danışmanı	2,5%
Beton ve Betonarme Kalıpcısı	2,5%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	2,3%
Makineci (Dikiş)	2,2%

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 69 kişi ile Garson (Servis Elemanı) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 51 kişi ile Beden İşçisi (Genel), 35 kişi ile Aşçı meslekleri takip etmektedirler. Bu üç mesleğin temininde güçlük çekilen toplam sayının yüzde

16'sını oluşturmaları dikkat çekmektedir. Diğer bir ifadeyle her 100 temininde güçlük yaşanan meslekten 16'sı bu üç meslekten biridir. Burada şunu da göz önünde bulundurmak gerekir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinin karşılanmasında güçlük yaşanması iş arayan kişiler tarafından bu mesleğin itibarının düşük olması ve genelde fiziki güç gerektirmesi nedenleriyle çoğu kere tercih edilmemesine bağlanabilir. Genel itibarıyla ise temininde güçlük çekilen toplam 949 mesleğin yaklaşık üçte birini yukarıdaki tabloda yer alan ilk on meslek oluşturmaktadır.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı, Beden İşçisi (Yükleme, Taşıma-Boşaltma) olmak üzere toplam dört mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Trabzon ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına, ilimizdeki İŞKUR kurs planlamalarına dayanak da oluşturacağı düşünüldüğünde nitelik gerektiren ya da eğitim ile kazanılabilecek ilk yirmi mesleğin belirlenmesi ihtiyacı doğmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu yirmi mesleğe yer verilmiştir.

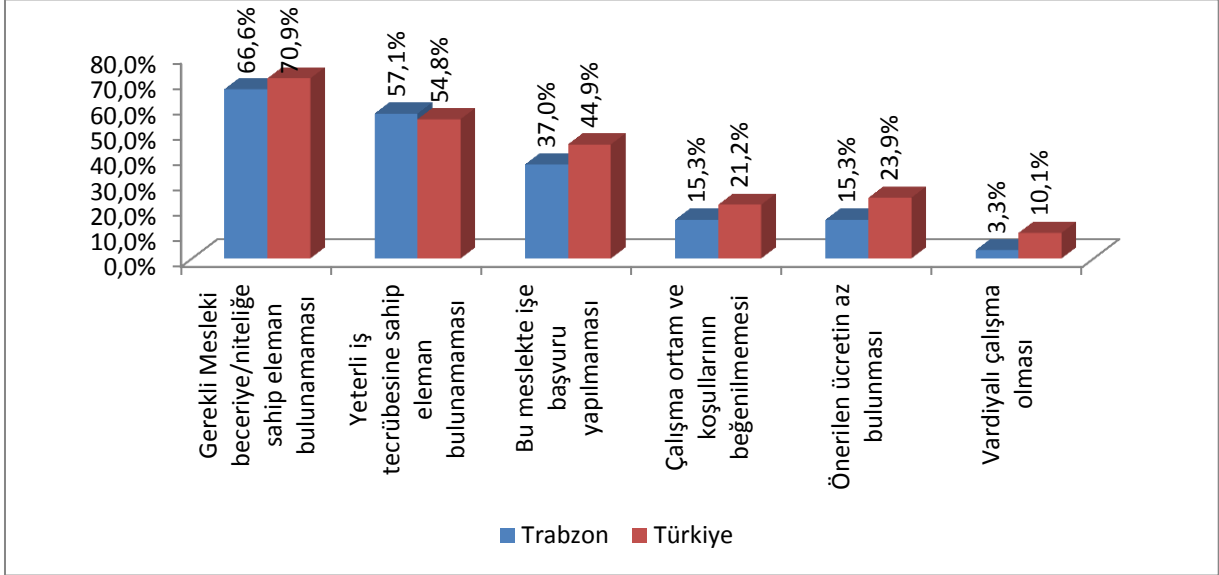
Tablo 30-b: En Fazla Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Nitelik Gerektiren Temininde Güçlük Çekilen İlk Yirmi Meslek
Garson (Servis Elemanı)
Aşçı
Elektrikçi (Genel)
Satış Danışmanı
Beton ve Betonarme Kalıpcısı
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Makineci (Dikiş)
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)
İnşaat Boyacısı/Boyacı
Aşçı Yardımcısı
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı
Pazarlamacı
Sıhhi Tesisatçı
Mobilya Döşeme Dikim İşçisi
Servis Komisi
Kasiyer
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı
Isıcam İmal İşçisi
Ahşap Mobilya İmalatçısı

Kaynak: İPA 2016 (Sıralamadan nitelik gerektirmeyen ve o alanda kurs açılması mümkün olmayan bazı meslekler çıkartılmıştır.)

Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı ve Makineci (Dikiş) mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

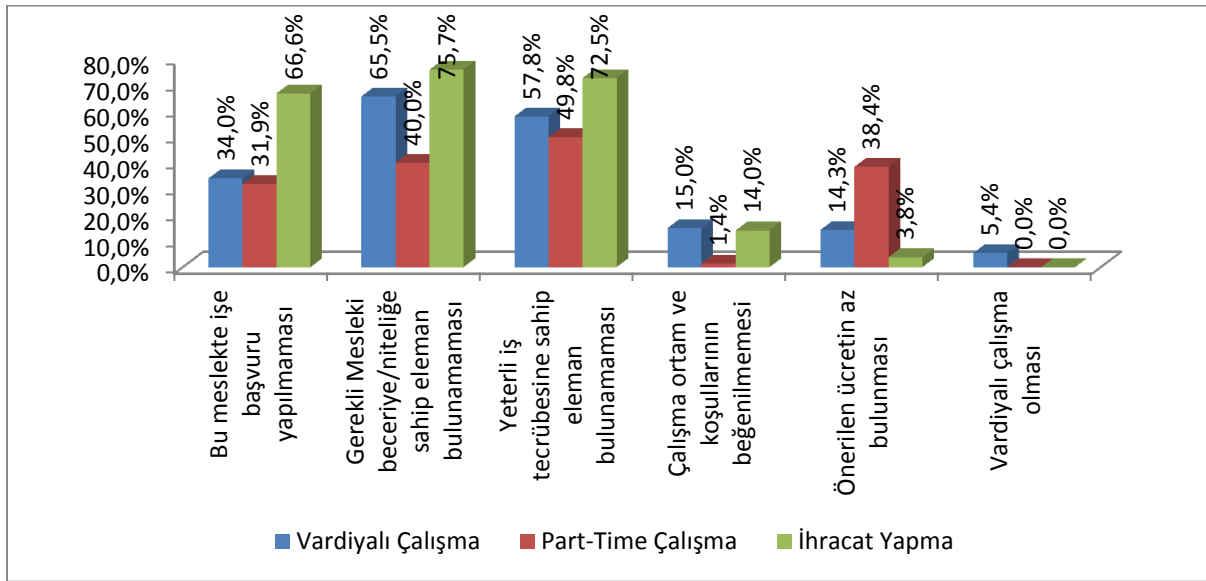

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk üç sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması, Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa; vardiyalı çalışma ile ihracat yapan işyerlerinde oranları değişmekle beraber TGÇM nedenlerinden ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. İhracat yapan işyerlerinde bu nedene ilişkin oranının yüzde 75,7 olarak hesaplanması ile biraz daha belirgindir. Ayrıca Trabzon ili hatta ülke geneli bu işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de aynı nedene dayanması sebebiyle, bu husus genel bir problem halini almaktadır.

Tablo 31: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Meslek Grupları	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	4,7%	82,9%	68,9%	7,1%	2,3%	7,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	27,5%	73,4%	66,6%	13,4%	8,9%	5,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	64,0%	15,8%	17,1%	30,5%	19,2%	3,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	29,5%	56,2%	49,7%	6,6%	9,9%	17,9%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	36,9%	69,2%	55,2%	11,4%	25,8%	0,3%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	31,3%	79,5%	57,9%	21,8%	14,1%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	42,7%	86,5%	78,5%	17,2%	7,5%	0,0%
Yöneticiler	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni en çok tercih edilen nedenlerdendir. Öyle ki, dokuz meslek grubundan yedi tanesi için en yüksek oranda söz konusu neden işaretlenmiştir. İkinci olarak ise en çok işaretlenen bu dokuz meslek grubundan altısı için Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra Yöneticiler meslek grubu için temininde güçlük çekilme nedeninin sadece iki tane olduğu görülmektedir.

Tablo 32: Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Garson (Servis Elemanı)	29,8%	71,7%	64,1%	10,5%	10,5%	10,5%
Beden İşçisi (Genel)	91,8%	0,0%	0,0%	28,6%	0,0%	0,0%
Aşçı	23,8%	82,2%	72,2%	6,0%	15,5%	0,0%
Elektrikçi (Genel)	33,1%	55,1%	58,8%	36,8%	70,5%	0,0%
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	43,0%	0,0%	35,6%	60,7%	57,0%	0,0%
Kamyon Şoförü	4,1%	95,9%	95,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Danışmanı	35,2%	91,4%	78,4%	17,3%	4,3%	0,0%
Beton ve Betonarme Kalıpcısı	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)	66,5%	85,8%	52,3%	0,0%	14,5%	0,0%
Makineci (Dikiş)	95,1%	95,1%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Garson, Aşçı, Kamyon Şoförü, Satış Danışmanı, Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik), Makineci(Dikiş) meslekleri olmak üzere toplam on meslekten altı tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması ve Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Bu altı meslek içinden Kaynakçılık için sadece ikinci olarak yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasından ziyade bu meslekte işe başvuru olmaması ön plana çıkmıştır. İşe başvuru olmaması/ az başvuru olması ise bu mesleğin niteliğinden ileri gelmektedir. İş sağlığı ve güvenliği donanımları kullanılmadığı sürece ilerleyen süreçte meslek hastalıkları baş gösterdiğinden bu meslek iş arayan kişiler tarafından ya hiç tercih edilmemektedir ya da kısa süreli olarak çalışılıp bırakılmaktadır. Beton ve Betonarme Kalıpcısı mesleğinin ise temininde güçlük çekilmesinin tek bir nedeni olduğu tablodan görülmekte olup Önerilen Ücretin Az Bulunması neden olarak belirlenmiştir. Önerilen Ücretin Az Bulunması nedeni söz

konusu meslekte en yüksek orana sahip olup bu haliyle diğer mesleklerin nedenlerinden farklılık göstermektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yıl öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Trabzon ilinde 2016 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2017 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7’ si istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Trabzon ilinde işverenlerin yüzde 25,5’i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2’si istihdamın artacağını öngörürken Trabzon ‘de bu sayı 3’e yükselmekte olup ilimizde işverenlerin nispeten yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 iken ilimizde yüzde 6,8’e yükselmektedir. Dolayısıyla ülke geneline göre daha karamsar bir hava çizmişlerdir.

Tablo 33: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artacak	Azalacak	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	38,5%	0,0%	38,5%	23,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	37,1%	4,5%	29,0%	29,4%
İmalat	31,3%	6,0%	29,1%	33,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	26,5%	7,2%	27,7%	38,5%
Eğitim	26,1%	3,7%	40,5%	29,6%
Ulaştırma ve Depolama	22,7%	14,7%	33,4%	29,3%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	22,2%	0,0%	22,2%	55,6%
Bilgi ve İletişim	20,0%	10,0%	10,0%	60,0%
İnşaat	19,6%	9,3%	40,3%	30,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	17,4%	0,0%	52,2%	30,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12,5%	0,0%	37,5%	50,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5,3%	2,6%	57,9%	34,2%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üret.	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	0,0%	42,9%	57,1%
Genel Toplam	25,5%	6,8%	34,9%	32,8%

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret ve İmalat sektörlerinde olduğu görülmektedir. Özellikle İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindeki mevcut her on işyerinden yaklaşık dört tanesinin istihdamın artacağı yönünde tahminde bulunması, bu sektörlerin önümüz yıl Trabzon'da işgücü piyasasında önemli ölçüde dalgalanmalar oluşturabileceğini göstermektedir.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe bulunan tüm işyerlerinin gelecek dönem için değişmeyeceğini öngörmeleridir.

Tablo 34: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Toptan ve Perakende Ticaret	319	5,2%
İmalat	246	4,7%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	103	4,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	59	13,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	25	3,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	20	8,9%
Eğitim	14	0,9%
İnşaat	9	0,1%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5	3,8%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5	0,1%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0	0,0%
Ulaştırma ve Depolama	0	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	0,0%
Bilgi ve İletişim	-7	-2,1%
Genel Toplam	798	2,5%

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2016 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 2,8 artacağı beklenmekte olup Trabzon 'de ise bu oran, yüzde 2,5 olup ülke genelinin altında kalmıştır.

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Ulaştırma ve Depolama, Bilgi ve İletişim, Finans ve Sigorta, Gayrimenkul faaliyetleri, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörleri dışındaki tüm sektörlerde artış tahmin edilmektedir. Sayısal olarak artışın daha fazla İmalat, Toptan ve Perakende sektöründeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Trabzon 'de beklenen bin 798 kişilik istihdam artışının yarısından fazlasının bu sektörlerde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir. Öyle ki en yüksek net istihdam değişim oranı, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörüne ait iken Toptan ve Perakende sektörü sıralamada daha geri sıralarda yer almakla beraber en düşük net istihdam değişim oranının Bilgi ve İletişim sektörüne ait olduğu görülmektedir. Diğer bir

ifadeyle Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü, sektör çalışanlarına oranla en çok istihdam artışının beklendiği sektördür.

Tablo 35: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Hizmet ve Satış Elemanları	200	4,3%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	167	2,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	148	2,2%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	115	2,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	66	1,9%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	55	2,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	49	1,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Yöneticiler	-1	-0,2%
Genel Toplam	798	2,5%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi incelendiğinde; Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişimi en yüksek meslek grubu, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak tespit edilmiştir. Trabzon ilinde ise Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu hem net istihdam değişimi hem de net istihdam değişim oranında ilk sırada yer almaktadır. Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanların Türkiye genelinin aksine ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu meslek grubunu sırasıyla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları takip etmektedir. Bu dört meslek grubunun net istihdam artış beklentisinin toplamı, Trabzon ilinde beklenen tüm artışın yüzde 79'unu oluşturmaktadır.

En az artış beklentisi ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek gruplarıdır. Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, Hizmet ve Satış Elemanları, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarını ilk sıralara yükseltmektedir. Yöneticiler meslek grubu ise net istihdam değişimi ile paralel olarak yüzde -0,2 net istihdam değişimi oranı ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 36: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (Genel)	İnşaat Kalıpcısı (Ahşap)
Yapı Yalıtımcısı	Şoför (Yolcu Taşıma)
Satış Danışmanı	Tuğla Ve Kiremit Kalıpcısı (Elle)
Garson (Servis Elemanı)	Alçı Siva Uygulayıcısı
Elektrikçi (Genel)	Sıvacı (Çimento Alçı)
Pazarlamacı	Beton ve Betonarme Kalıpcısı
Ayakkabı İmalatçısı	Diğer Öğretmenler
Şoför-Yük Taşıma	Elektrik Tesisat Ustası
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Sihhi Tesisatçı
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı	Taş Duvarcı-İnşaat

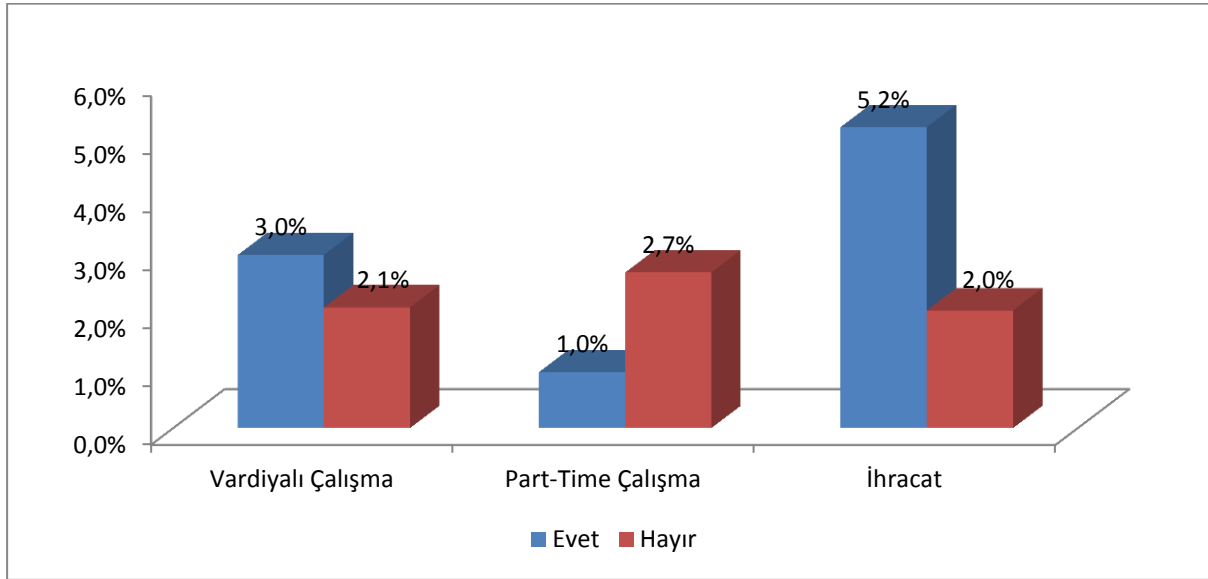
Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Beden İşçisi (Genel), Yapı Yalıtımcısı, Satış Danışmanı, Garson, Elektrikçi, Pazarlamacı, Ayakkabı İmalatçısı, Şoför (Yük Taşıma), Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı), Plastik Doğramacı/PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı meslekleri olup, İnşaat Kalıpcısı (Ahşap), Şoför (Yolcu Taşıma), Tuğla ve Kiremit Kalıpcısı (Elle) mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Satış Danışmanı Garson (Servis Elemanı), Pazarlamacı, Beden İşçisi (Genel) istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Trabzon ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Bunun yanı sıra Trabzon ilinde istihdam artışı beklenen Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma ile Garson (Servis Elemanı) meslekleri, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde de istihdam artışı beklenen ilk on meslek içerisinde yer almaktadır. Bu minvalde hem Trabzon ili için hem de ülke geneli için bu mesleklerde daha fazla istihdam sağlanacağı öngörülmektedir.

Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

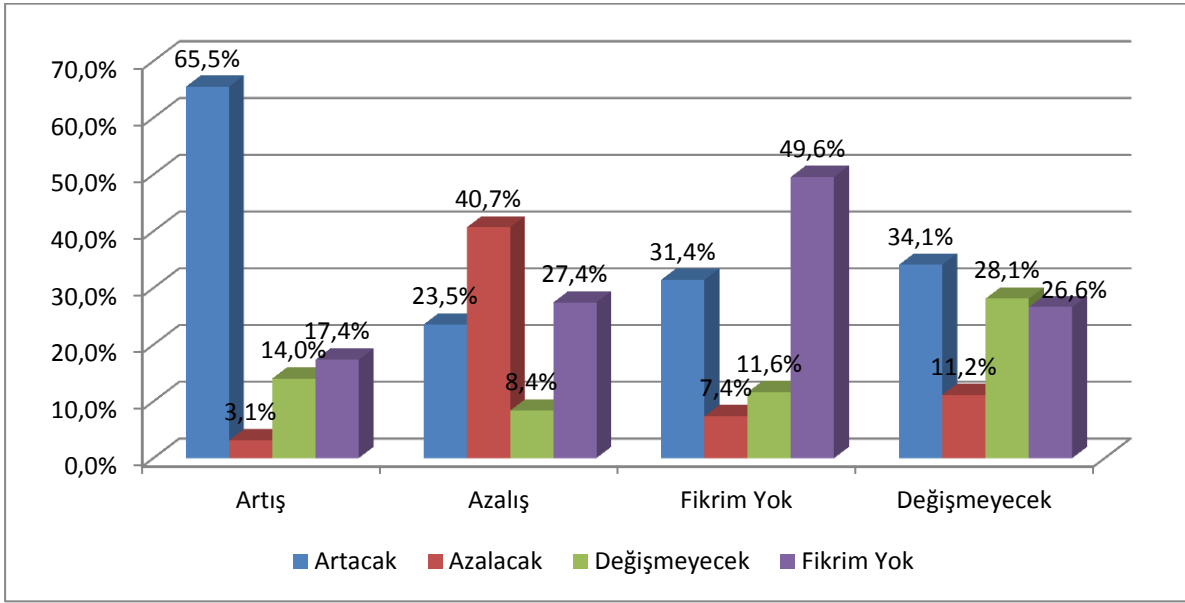

Kaynak: İPA 2016

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapma olmak üzere üç özelliğe sahip işverenlerin farklı eğilimler sergilediğini görmekteyiz. Trabzon ili için yüzde 2,5 olan net istihdam değişim oranı, bu üç özelliğe sahip işyerlerinin sadece part-time çalışma türünde daha düşük olarak hesaplanmaktadır. Vardiyalı çalışma ile ihracat yapılan işyerlerinde ise önümüzdeki dönem bu iki özelliğe de sahip olmayan işyerlerine nazaran daha yüksek istihdam artışı beklediğini göstermektedir.

Bu sonuç, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerleri için farklılık arz edip ülke geneli yüzde 2,8 net istihdam değişim oranından, bu üç özellikten sadece Part-Time çalışma yapılan işyerlerinin net istihdam değişim oranları, daha düşük olarak hesaplanmıştır.

Şekil 29: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri

Kaynak: İPA 2016

Trabzon ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin birbirleriyle örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonrası için istihdam artışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 25,4'ünü oluşturmaktadır. Bir yıl sonra artış bekleyen işverenlerin ise yüzde 65,5'inin beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken yüzde 3,1' inin ise azalış beklediği görülmektedir. Buradan işverenlerin yüzde 3,1' inin önümüzdeki dönemde istihdam artışı beklerken uzun vadede azalış beklemekte oldukları anlaşılmaktadır.

Bir yıl sonrası için istihdam azalışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 6,8'ini oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 40,7'si beş yıl sonrası için de azalış beklemektedir. Bunun yanı sıra kısa vadede istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 23,5' i beş yıl sonrası için istihdam artışı beklemektedir.

Önümüzde ki dönemde istihdamın değişmeyeceğini ifade eden işverenler, toplam işverenlerin yüzde 32,8'ini oluşturmaktadırlar. Bunlardan yüzde 28,1'lik kısmı ise hem kısa vadede hem de beş yıl sonrasında yine istihdamın mevcut durumunu koruyacağını ifade etmişlerdir.

İşverenlerin yüzde 34,9'luk kısmı ise bir yıl sonrası için istihdam artışı/azalışı hakkında herhangi bir öngörülerinin olmadığını beyan etmişlerdir. Önümüzdeki dönem için öngörüsü olmayanların da yüzde 49,6'sı uzun vadede de herhangi bir tahminde bulunamamışlardır.

Bu minvalde araştırma sonuçlarına göre işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentileri ile beş yıl sonraki beklentileri birbirleriyle tutarlı olup önümüzdeki dönem için işveren hangi beklenti içindeyse beş yıl sonra da aynı eğilimde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Trabzon İli İşgücü Piyasası Araştırması raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik Aktif İşgücü Programlarına yön vermektir. Bu doğrultuda kullanılacak parametreler işgücü arz ve talep tarafıdır.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma ve İş Kurumu verileri ele alınarak ilin işgücü piyasası TÜİK ve Çalışma ve İş Kurumu verileri ile analiz edilmiştir.

Talep boyutunun tespiti için Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan 20 + çalışanı olan işyerlerine İşgücü Piyasası Araştırması Formu uygulanmıştır.

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına bakmak gerekmektedir. Trabzon ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranıdır. İşsizlik oranı yıllar itibarıyla artış göstererek 2013 yılında %7,4 olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıl için İşgücüne Katılma Oranı %50,3, İstihdam Oranı ise %46,6 olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılsonu itibarıyla Trabzon ilinde İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 28.798'dir. 2015 Ocak-Haziran verilerine göre ise toplam kayıtlı işsiz sayısı 35.128'dir. İşsizlerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında 2015 yılı için en fazla kayıtlı işsizin Beden İşçisi (Genel) mesleğinde olduğu görülür. İkinci sırada Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), üçüncü sırada ise Büro Memuru (Genel) mesleği yer almaktadır.

2016 yılı Ocak-Haziran dönemi için işverenlerin kuruma bildirdikleri açık iş sayısı 573'tür. Meslek olarak birinci sırada 153 kişiyle Beden İşçisi (Genel) yer almaktadır. Bunu ikinci sırada Garson (Servis Elemanı) mesleği, üçüncü sırada ise Satış Danışmanı mesleği izlemektedir.

2016 Ocak-Haziran döneminde toplam 1.284 kurs/program açılmış olup bu kurs/programlardan toplam 2.611 kişi faydalanmıştır. En fazla açılan program türü olan İşbaşı Eğitim Programı (İEP) 1.222 adettir. Bu kurs türü toplam kursların yüzde 95'ini oluşturmuştur. 2015 yılında ise toplam 892 adet İşbaşı Eğitim Programı (İEP) düzenlenmiştir. Geçen yılın tamamına göre bu yılın sadece Ocak-Haziran döneminde yüzde 27 artış sağlanmıştır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 06 Mayıs 2016 tarihleri arasında Trabzon ilinde 1.058 işyeri araştırma kapsamına alınmış ve toplam 906 işyeriyle görüşülmüştür.

Yapılan işgücü piyasası araştırması sonucunda elde edilen veriler ışığında; Sektörlere göre çalışan sayısı oranlarına bakıldığında ilk sırada 7.408 çalışan ve %22'lik oran ile İnşaat sektörü, ikinci sırada 6.089 çalışan ve %18'lik oran ile Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektörü, üçüncü sırada ise 5.215 çalışan ve %16'lik oran ile İmalat sektörü yer almaktadır. 906 işyerinde toplam 32.426 kişi istihdam edilmektedir.

İl Trabzon genelinde görüşülen 90 iş yerinden toplam 836 açık iş tespit edilmiştir. Trabzon genelinde açık iş oranı %1,7'dir. Açık işlerin dağılımına bakıldığında en fazla paya İmalat sektörünün %42,4'lük oranla sahip olduğu, bunu %28,1'lik oranla Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ve %14,8'lik oranla Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinin takip ettiği görülmektedir.

Yapılan araştırmada iş arama kanallarının kullanılma oranları saptanmıştır. Buna göre Trabzon ilinde %75,4'lük ve Türkiye'de %60,3'lik oranlarla arama kanalı olarak en çok İŞKUR'un tercih edildiği görülmektedir.

Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel dağılımları incelendiğinde il bazında bu oranın İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe daha fazla olduğu görülürken bunu sırasıyla Finans ve Sigorta Faaliyetleri sonrasında da İmalat sektörü izlemektedir.

İlin istihdam politikaları belirlenirken; istihdam artışı beklenen sektörlerle yönelik gerekli işgücünün yetiştirilmesine öncelik verilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2016 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 3.536 TL (üçbinbeşyüzotuzaltı Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davranışlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No

.....

İşyerinin Yasal Unvanı

.....

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
İÇ/DİŞ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/E-POSTA	:	

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:		Unvanı	:		
Tarih	:		Telefonu	:	
E-Posta	:		İmza/Kaşe:		

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐

Hayır ☐

↓
(..... Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐

İşbaşı Eğitim Programları ☐

Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐

Mesleki Eğitim Kursu ☐

Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐

Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐

Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐

Hayır ☐

BÖLÜM I-MEVcut İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

[illegible]

BÖLÜM II-AÇIKIŞLAR 8) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1) Eleman aramıyoruz 9. Soruya geçiniz.

[illegible]

*Önem derecesine göre ENFAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

****Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.**

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2017 TARİHİ İTİBARIYLA ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2017 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐	⇒	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐	⇒	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐	⇒	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibarıyla işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2017 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐	⇒	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐	⇒	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐	⇒	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibarıyla işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. 12.Soruya Geçiniz.

[illegible]

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

12) 5 yıl sonra işyerinizde çalışan sayısının ne yönde olmasını bekliyorsunuz?

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

13) 5 yıl sonra içinde bulunduğunuz sektörün durumunun nasıl olacağını bekliyorsunuz?

Daha iyi olacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

14) 5 yıl içerisinde sektörünüzü değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Evet, düşünürüm ☐ Hayır, düşünmem ☐

15) İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma süresinin 6 aydan 12 aya çıkarılmasının istihdama etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz.

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐

16) Doğum sonrası Yarı Zamanlı Çalışmanın kadın istihdamını ne yönde etkileyeceğini belirtiniz.

Kadın istihdamını Arttıracak ☐ Kadın İstihdamını Azaltacak ☐ Değişmeyecek ☐

2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:

Ziyaretçinin görüşleri:

EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

İl Adı	2_9	10_19	20 +	Genel Toplam
Adana	296	80	2.123	2.499
Adıyaman	25	19	349	393
Afyonkarahisar	69	23	630	722
Ağrı	13	6	192	211
Aksaray	44	10	326	380
Amasya	33	8	257	298
Ankara	976	446	6.765	8.187
Antalya	526	193	3.271	3.990
Ardahan	5	66	22	93
Artvin	20	3	120	143
Aydın	154	36	960	1.150
Balıkesir	174	58	1.070	1.302
Bartın	18	9	221	248
Batman	20	21	498	539
Bayburt	11	62	36	109
Bilecik	26	9	222	257
Bingöl	14	15	244	273
Bitlis	14	12	193	219
Bolu	44	13	274	331
Burdur	34	10	225	269
Bursa	468	164	4.579	5.211
Çanakkale	84	26	375	485
Çankırı	20	5	115	140
Çorum	60	26	444	530
Denizli	157	52	1.527	1.736
Diyarbakır	67	48	1.267	1.382
Düzce	51	19	442	512
Edirne	47	17	288	352
Elazığ	48	31	544	623
Erzincan	25	12	149	186
Erzurum	53	24	473	550
Eskişehir	100	24	489	613
Gaziantep	231	71	1.799	2.101
Giresun	33	18	311	362
Gümüşhane	13	58	65	136
Hakkâri	5	62	68	135
Hatay	145	42	1.109	1.296
İğdır	13	3	104	120
Isparta	44	15	307	366
İstanbul	3.655	1.289	7.670	12.614
İzmir	791	241	5.760	6.792
Kahramanmaraş	77	46	845	968
Karabük	28	6	263	297
Karaman	27	10	211	248
Kars	13	106	82	201
Kastamonu	38	20	313	371
Kayseri	177	53	1.690	1.920

İl Adı	2_9	10_19	20 +	Genel Toplam
Kırıkkale	28	8	204	240
Kırklareli	45	16	311	372
Kırşehir	16	10	154	180
Kilis	6	62	73	141
Kocaeli	252	100	3.160	3.512
Konya	261	69	2.174	2.504
Kütahya	56	16	473	545
Malatya	64	26	639	729
Manisa	195	42	1.173	1.410
Mardin	19	25	581	625
Mersin	187	66	1.924	2.177
Muğla	218	69	1.046	1.333
Muş	13	11	193	217
Nevşehir	38	13	340	391
Niğde	46	13	241	300
Ordu	75	28	537	640
Osmaniye	36	14	411	461
Rize	28	19	308	355
Sakarya	133	36	949	1.118
Samsun	147	35	1.054	1.236
Siirt	8	12	166	186
Sinop	29	5	143	177
Sivas	62	26	513	601
Şanlıurfa	86	75	1.191	1.352
Şırnak	5	25	293	323
Tekirdağ	139	46	1.455	1.640
Tokat	44	20	372	436
Trabzon	91	50	1.058	1.199
Tunceli	6	77	48	131
Uşak	41	20	438	499
Van	43	23	549	615
Yalova	33	10	318	361
Yozgat	36	13	224	273
Zonguldak	59	17	457	533
Genel Toplam	11.531	4.684	72.751	88.966

EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda

gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin işsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıt.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyumsuzluğudur.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$\text{Genç İşsizlik Oranı} = \frac{15 - 24 \text{ Yaş Grubu İşsiz}}{15 - 24 \text{ Yaş Grubu İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek “zamana bağlı eksik istihdam” ve “yetersiz istihdam” kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlerle geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim

Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özellikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İstihdam Oranı} = \frac{\text{Toplam İstihdam}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (aynı ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıkarlar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İşgücü} = \text{İstihdam Edilenler} + \text{İşsizler}$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 8 Nisan-6 Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında “İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan “Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi” üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır. **İşgücü Piyasası:** Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İşgücüne Katılım Oranı} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dâhil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dâhil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6. Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı} = \frac{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus} - \text{İşgücü}}{\text{Kurumsal Olmayan Nüfus}} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dâhildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İşsizlik Oranı} = \frac{\text{İşsiz}}{\text{İşgücü Arzı}(\text{İstihdam} + \text{İşsiz})} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı İstihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$\text{Kayıtdışı İstihdam Oranı} = \frac{\text{Kayıtdışı İstihdam}}{\text{Toplam İstihdam}} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla dolduramadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksikliği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranının yüzde olarak ifadesidir.

$$\text{Yaş Bağımlılık Oranı} = \frac{0 - 14 \text{ Yaş Nüfus} + 65 \text{ Yaş ve üstü Nüfus}}{15 - 64 \text{ Yaş Nüfus}} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.